

Mlaš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagpostamt Klagenfurt 2.

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt.

LETO XV. / ŠTEVILKA 34

CELOVEC, DNE 26. AVGUSTA 1965

CENA 2.— SILINGA

Kristus in naša mladina

Ne tajim požrtvovalnosti naše mladine, posebno ne naše farne mladine, četudi so prilike za tovrstne dokaze zanje morda preredke. Tudi mladostnega navdušenja naše dijaške mladine ne morem prezreti. Najsi so sestanki in prireditve dijaških organizacij, mladega odra, mladih skavtov, sodobne poezije Bora Kostanka ali Miška Mačka, medšolskega in počitniškega udejstvovanja srednješolcev in visokošolcev — nihče ne bo mladim vrstam odrekal navdušenja, požrtvovalnosti, idealizma. A kljub vsemu temu hotenju mladih src me je strah, odkrito strah za našo bodočnost.

Nad Ziljo lega tema, nad Rožem. Gorjanci in Podjuno se mračijo, zelo mračijo. V dolgi vrsti naših osnovnih šol se odigrava žalostna prezirana materine besede. Le v redkih farah se mladina še pogovarja v domačem jeziku, ponajveč že besedikuje v nemški govornici. Ni čuda, saj dosega število za dvojezični osnovni šolski pouk prijavljenih otrok le še boro peščico, štiri petine otrok s slovenskim materinim jezikom ne čuje več v osnovni šoli svoje materine besede, se ne uri več v slovenski slovnici, v slovenskem besedo- in stavkoslovju. Slovenski jezik, ta čudovita kulturna umetnina dvatisočletnega naroda, v katero je položena ljubezen in zgodovina prednikov, ostaja naši mladini tujina. Nikar ne zapirajmo oči pred navedenim dejstvom, sicer nas utegne nekoč jutro zbuditi v kruto realnost potujoče mladine.

Se druga stvarna nevarnost grozi rodu. Gledam desetletja naše zgodovine od zaključka prve svetovne vojne do danes. Koliko žrtev in svetega navdušenja je bilo položenega v tedanje kulturno, zadržano, gospodarsko in politično življenje slovenskega ljudstva! Treba je bilo ustvarjati iz nič, iz razvalin svetovne vojne, in dogajali so se čudeži na odrih, v zborih, v posojilnicah, v knjigi in pesmi — narod je res živel iz svojega idealizma, iz svoje zvestobe domu in Bogu. Prispel si na prireditev v naš šentjakob pod Golico, v naš Bilčovs na Gurah, v naš Šmihel pod Katarino, v našo Belo. Imel si vsepovsod vtis, da si doma, ker te je spremljala domačnost slovenskega človeka, njegova vedra beseda in pesem, (Dalje na 8. strani)

Po uspešni izstrelitvi kabine „Gemini 5“ na tir okoli zemlje:

Vendarle sestanek v vesolju?

Kakor je bilo določeno, so v soboto ob 15. uri po srednjeevropskem času izstrelili na tir okoli Zemlje vesoljsko kabino „Gemini 5“, v kateri sta astronauta Gordon Cooper in Charles Conrad. Vse priprave za izstrelitev so potekale po programu in kabina je začela redno krožiti okoli zemlje. Kmalu za tem pa so ugotovili nepravilno delovanje naprave za proizvodnjo električne energije in so takoj nakazali možnost prekinitve poleta med 6. krogom okoli zemlje. Pozneje so sklenili, da se bo polet podaljšal.

Med drugim krogom okoli Zemlje sta astronauta izstrelila mali satelit „Little Rascal“, kateremu bi se morala kabina približati med 4. krogom okoli Zemlje. Toda nenadoma so ugotovili slabo delovanje naprave za proizvodnjo električne energije.

Spočetka sta astronauta sporočila, da ta naprava v redu deluje. Naprava deluje na podlagi reakcije kisika in vodika in mora dobavljati električno energijo vesoljski kabini. Kabina pa je opremljena tudi z dodatnimi baterijami, ki začnejo delovati v primeru, da omenjena naprava ne deluje.

Takoj ko so ugotovili nepravilno delovanje te naprave, so sklenili odložiti „sestanek“ kabine z malim satelitom „Little Rascal“. Zvedelo se je tudi, da so mali satelit „Little Rascal“ izstrelili z nekoliko večjo hitrostjo, kakor je bilo predvideno in leti vzporedno s kabino „Gemini“ na njeni levi strani v razdalji pol drugega km. NASA je dala nato kozmonavtom ukaz, naj kolikor mogoče zmanjšata uporabo električne energije in naj ukinita delovanje raznih naprav, kakor na primer radarja.

V nedeljskih jutranjih urah se je pritisk v celicah, ki oskrbujejo kabino z električno energijo, nekoliko povečal in v kontrolnem centru je znova prišel do izraza optimizem o možnosti, da bi kozmonavta kljub vsemu ostala v vesolju napovedanih osem dni.

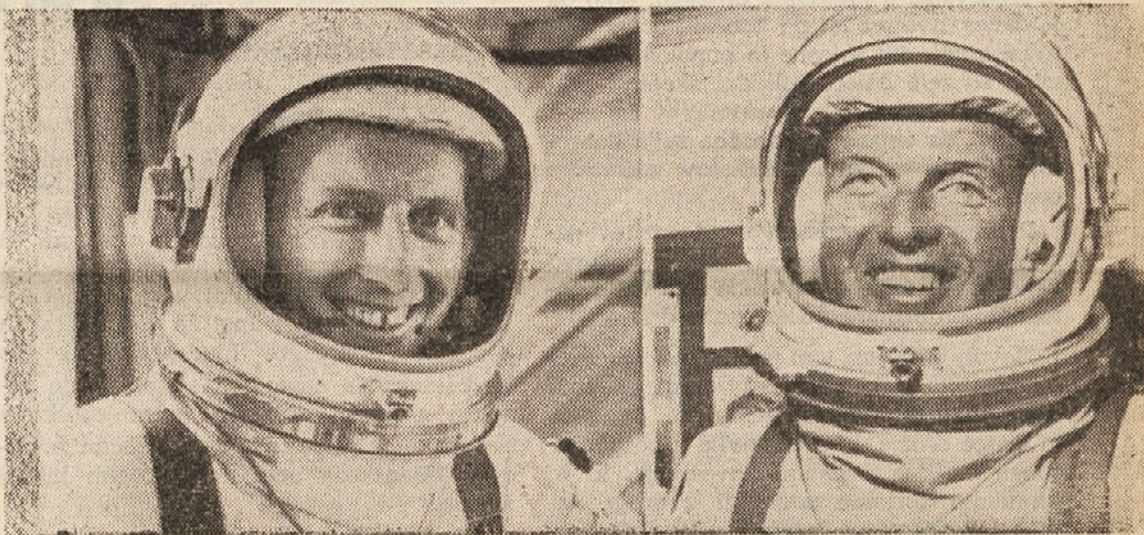
Cooper in Conrad sta sporočila kontrolni postaji v Cape Kennedyju, da sta znova opazila mali satelit, ki sta ga v svojem žargonu imenovala „mali porednež“. Opazila

sta ga okoli 600 m stran od „Geminija“. Za zdaj pa ni še nobenih možnosti za manever, ki naj bi omogočil vesoljsko srečanje. Sklenili so, da bo ameriška vesoljska ladja „Gemini 5“ s kozmonavtom Cooperjem in Conradom nadaljevala potovanje skozi vesolje in vsaj še 33 krat obletela Zemljo.

Resno so razmišljali o možnosti za poskus, da bi se „Gemini 5“ sestal z malim satelitom, ki so ga izstrelili z vesoljske ladje. Težave v pogonskih celicah so preprečile takšno srečanje med petim krogom. Kontrolna postaja v Houstonu je sporočila, da radar in utripajoča luč na malem satelitu ne delata več, „Gemini 5“ pa ima dovolj goriva za poskus, da bi opravil odlo-

ženi manever. Satelit je bil v nedeljo 121 km daleč od „Geminija 5“.

Med poletom „Geminija“ je bilo posnetih na tisoče metrov barvnega in črno-belega filma. To bo omogočilo znanstvenikom, da bodo proučevali še kaj več kot samo vreme in geološko strukturo Zemlje, poroča Reuter. Kosmonavta Conrad in Cooper bosta prinesla na zemljo največ posnetkov, ki so jih kdajkoli napravili v vesolju. Med fotografiranimi območji so tudi Mehika, Vzhodna Afrika, Arabski polotok in Avstralija. Fotografiranje tistih delov sveta, ki so na zemljevidih sorazmerno slabo obdelani, bodo proučili, da bi zvedeli kaj več o celinskih premikih in o strukturi celin.

Sedaj pa za 8 dni po vesolju! 121-krat okoli zemlje, se glasi program obeh astronautov. (Cooperja vidite na desni strani, Conrada pa na levi.)

Cirimokos se bori za zaupnico

Spopadi in neredi v Atenah

Novi grški premier Ilias Cirimokos in člani njegove vlade so v petek prisegli pred kraljem Konstantinom. V Cirimokovi vladi je 15 ministrov. Kaže, da je imel Cirimokos precejšnje težave pri sestavljanju nove vlade.

Cirimokovi pristaši trdijo, da bo novi premier dobil absolutno zaupnico v parlamentu. Papandrejevi pristaši pa so nasprotno prepričani, da Cirimokos ne bo dobil zaupnice parlamenta. Vse politične skupine nadaljujejo zelo živahno zakulisno politično delovanje. Skoraj ves politični svet Aten je na nogah.

Agencija Reuter ugotavlja, da je bil Ilias Cirimokos nekoč vodilni član „grške vlade v gorah“, ki je delovala med drugo svetovno vojno proti nacističnim okupatorskim silam. Člani te vlade so vodili gverilske odrede iz skritišč v odmaknjenih gorskih predelih.

Cirimokos, doma iz srednje Grčije, se je pridružil odporiškem gibanju l. 1941. V začetku l. 1944 je bil prisiljen zbežati iz dežele. Šel je na Srednji vzhod in tam postal minister za nacionalno gospodarstvo v vladi narodne osvoboditve, ki jo je ustanovil in vodil Georgios Papandreu. Ta vlada se je izkrcala v Grčiji v začetku oktobra 1944, potem ko so prišle britanske čete in potisnile nacistične sile na sever. Leta 1945 je postal Cirimokos vodilni član socialistične stranke, v kateri je ostal do 1953. leta. Kmalu nato je ustanovil svojo demokratsko stranko in se pridružil uniji centra kot eden izmed vodilnih članov te politične grupacije. Kot član unije centra je bil iz-

voljen za poslanca v letih 1961, 1963 in 1964. Bil je tudi notranji minister v vladi Papandreuja. Cirimokos je tudi predsednik mednarodne unije za človeške pravice v Parizu.

V noči od petka na soboto je prišlo v Atenah do spopadov med policijo in Papandrejevimi pristaši. Ranjenih je bilo 90 ljudi, med njimi 28 precej hudo. Okrog 350 ljudi so aretirali.

Toda tudi Papandreu ne miruje, začel je svoj napovedani „pohod k ljudstvu“. Govoril je pred veliko množico ljudi v Volosu ter ugotovil, da občuti vsak Grk kot osebo no žalitev dejstvo, da je bil voditelj politične večine prisiljen k odstopu. Poudaril je nujnost novih volitev. Papandreu je nato dejal, da volitve ne bi pomenile referendum o monarhiji ali republiki. Ne gre za vprašanje režima, temveč za pravilno delovanje demokratične kraljevske Grčije, kot je v Evropi v šestih monarhističnih državah.

Svoj govor je Papandreu zaključil z izjavo, ki jo je že pred petdesetimi leti izrekel veliki grški politik Venecelos, ko je pozval monarhijo: „Zapusti položaj voditelja stranke, na katerega te hočejo ponižati trgovci s svojo slavo, in dvigni se ponovno na svoj prostor in ostani tam visoko!“

Wilson bo govoril v OZN. — Britanski premier Harold Wilson bo v začetku novembra prispel na obisk v palačo OZN, kjer bo govoril na plenarni seji dvajsetega zasedanja generalne skupščine.

Nobelovi nagrajenci pozivajo k miru

V spomenici, ki so jo naslovili na papeža in na državnike, pravijo med drugim, da je vojna v Vietnamu izzivanje vesti vsega sveta in da ni njihov namen pripisovati odgovornosti tej ali oni strani. Zahtevajo pa, da se končajo zločini proti človeštvu, kajti mir je možen le tam, kjer je dobra volja za to. Svoj poziv so zaključili z besedami: „Mi, Nobelovi nagrajenci za mir, naslavljamo poziv vsem vladam, ki pri spopadih sodelujejo, naj takoj ukrepejo vse potrebno, da se spopadi prekinejo in da pride do pogajanj ter se doseže konec tega tragičnega spopada.“

Šest Nobelovih nagrajencev za mir in sicer Abert Schweitzer (1952), pater Pire (1958), Philip Noel Baker (1959), Albert Luthuli (1960), dr. Linus Pauling (1962) in Martin Luther King (1964) so poslali sv. očetu Pavlu VI. in vsem vodilnim državnikom na svetu poziv za prekinitev sovražnosti v Vietnamu. Med drugim so poslali poziv severnoamerikemu predsedniku Johnsonu, Kosiginu, De Gaulleu, Mao Tse Tungu, Hoči Minhu, U Tantu, Wilsonu, predsedniku Južnega Vietnama ter vodstvu narodnoosvobodilne fronte Vietkong v Vietnamu.

Obdelane zemlje. Ogroženih je okoli 40 tisoč prebivalcev. Glavno mesto države Nayarit, Santiago, je deloma poplavljen. Večji del prebivalstva so evakuirali. Narasla reka Santiago je ogrozila že kakih 50 naselij v tej državi.

Srečanje Nasser-Fejsal. — Predsednik ZAR Gamal Abdel Nasser je v petek odpotoval v Džedo na pogovore s kraljem Savdove Arabije Fejsalom. Predsednik Nasser se bo vrnil v Kairo do 27. avgusta, ko mišli odpotovali v Sovjetsko zvezo.

KRATKE VESTI

Gverilci na Kubi. — Kubanske oblasti so pozvale civilno prebivalstvo, naj izroči policijskim in vojaškim postajam vse orožje. Ta ukrep utemeljujejo z ugotovitvijo, da „borba proti našim sovražnikom zahteva vedno večje rezerve, katere je treba oborožiti“. Torej le priznanje, da na sami Kubi obstajajo oborožene skupine proti sedanji komunistični diktaturi.

Poplave v Mehiki. — V mehiški državi Nayaritu že več dni neprestano močno dežuje. Voda je poplavlila na desetisoče ha

Politični teden

Po svetu . . .

„KORISTNA“ POTEZA ITALIJANSKIH POLITIKOV

Na podlagi odloka, ki je bil objavljen v Italiji dne 23. julija v „Uradnem listu“, so Karnija, Dolina Bele ali Železni kanal in Kanalska dolina deležne nekaterih davčnih olajšav, ki veljajo običajno za pasivne kraje. Gre pa za sedaj šele za poizkusno akcijo, vendar je od hribovskih okolic v Furlaniji izključena edino Beneška Slovenija. Ali ni vsa Beneška Slovenija ena sama beda? Predvsem Brdo in Tipana, sta morada bogatejši in bolj rodovitni od Karnije? (O Kanalski dolini sploh ne govorimo, ker si s turizmom še kar pomaga.) Menda še slepec to vidi. In vsakdo prav nas razume, da je to samo poteza raznarodovalne politike. Tako pa se vsa zdrava moč, v kolikor je še kaj ostalo, seli v Svico, Nemčijo in druge bogatejše države, da si na tujih tleh kaj prisluži.

RAZOROŽITVENA KONFERENCA V ZENEVI

27. julija so se v Ženevi obnovila razorožitvena pogajanja v okviru odbora 18 držav, kateremu je Glavna skupščina OZN zaupala to izredno težavno in delikatno nalogo.

Da je problem svetovne razorožitve komplicirana zadeva, priča dejstvo, da imenovani odbor kljub svojemu večletnemu obstoju ni doslej dosegel drugega kot sporazum o prenehanju jedrskih poskusov v atmosferi in v vodi. Odrpito pa je ostalo vprašanje podzemskih poskusov ter zmanjšanja oboroževanja s klasičnim orožjem, tako da je danes, dvajset let po končani drugi svetovni vojni, cilj splošne in popolne razorožitve še zelo daleč. Politični skeptiki pravijo celo, da je cilj neuresničljiv in zato obsojen, da ostane le pobožna želja dobrosmiselnih, a naivnih pacifistov za vsako ceno.

Prav gotovo predstavlja razorožitev danes problem številka ena, kajti z njegovo uspešno rešitvijo je povezana cela vrsta notranjih problemov posameznih držav.

Dovolj je, če pri tem pomislimo na astronomske vsote, ki jih zlasti velesile pa tudi druge manjše države trošijo za atomsko in drugo orožje, ki predstavlja z gospodarskega stališča neplodne investicije. Ki bi jih lahko koristno uporabili v druge namene. In vse to se dogaja v času, ko je več kot polovica človeštva nezadostno hranjena, da o kulturni in industrijski izobrazbi niti ne govorimo. Izračunali so, da če bi samo par odstotkov, ki jih žre oboroževalna tekma, namenili v pomoč zaostalam državam, bi te lahko v enem desetletju rešile svoje osnovne probleme. To velja seveda pod pogojem, da bi to pomoč pametno uporabile, ne kot na žalost delajo nekatere nerazvite države, ki večji del zunanje pomoči uporabijo za vzdrževanje visokega standarda vodilnega razreda in ne za dvig ljudstva kot takega.

To je bil samo en vidik vprašanja razorožitve, o katerem bi se dalo na dolgo in široko razpravljati. Toda problem razorožitve je spričo razmer, ki vladajo v odnosih med državami, velesilami in vojaškimi bloki, predvsem vprašanje medsebojnega zaupanja, katero je omajano v temeljih. Če bi razorožitev države izvedle takoj po končani vojni, bi danes to ne bil več tako pereč problem. Tako pa se je v dvajsetih letih nagrmadilo tako mezaupanja in raznih predsodkov, da sami državniki čestokrat ne vedo, od katere strani naj se lotijo vprašanja.

Res je tudi, da se razorožitvena pogajanja ne vodijo od včeraj, temveč kot Damoklejev meč opozarjajo odgovorne državnike že ves povojni čas, zlasti po iznajdbi in praktični uporabi atomskega orožja. Že prvi dve atomski bombi nad Hirošimo in Nagasakijem sta dramatično opozorili na to, da je človeštvo pred problemom kolektivnega samomora.

Toda namesto pozitivnih sado v smeri razorožitve se je porodila med Vzhodom in Zahodom oboroževalna tekma. V ozračju hladne vojne se je ta blazna dirka tako uveljavila, da so se pogovori med zastopniki velesil o razorožitvi sprevrgli v propagandistično obračunavanje, ne da bi bil napravljen najmanjši korak naprej. Nekoliko ugodnejše ozračje je nastopilo po letu 1955,

ko je začela popuščati mednarodna napestost.

Spričo važnosti vprašanja so zadevo vzeli v roke Združeni narodi, ki so se med tem časom okrepili s pristopom številnih novih držav, ki pritiskajo na Sovjetsko zvezo in Ameriko, da bi omejile oboroževanje in del tako prihranjenih stroškov nudile kot pomoč nerazvitim deželam.

Poleg tega je odločno pritisnilo tudi svetovno javno mnenje, tako je polagoma dozorel čas za prvi ukrep v procesu razorožitve: sporazum o delni prepovedi jedrskih poskusov, ki so ga julija 1963 podpisali v Moskvi predstavniki Sovjetske zveze, ZDA in Velike Britanije.

Žal se je mednarodni položaj tako zasukal, da je vse ostalo samo pri tem jedrskem sporazumu. Kljub temu, da so nadaljnja pogajanja običajla na mrtvi točki, problem razorožitve sili dalje. Iz dneva v dan postaja čedalje hujši in njegova rešitev zmeraj bolj neodložljiva. Zato je zadnja obnovev razorožitvenih pogajanj v Ženevi pozitivno odjeknila v svetu, čeprav nas pretekle izkušnje opozarjajo, da si ne smemo delati utvar glede končnega uspeha.

ZASNOVANI AMERISKI VESOLJSKI POLETI DO LETA DVATISOČ

Poleg programov Gemini in Apollo so ZDA že vnaprej določile odkrivanje sončnega sistema, ki bo trajalo tja do leta dvatisoč. V bližnji bodočnosti bo še vedno ostala kot objekt Luna, h kateri se bodo

napotile vesoljske ladje projekta Surveyor in jo bodo fotografirale vedno bliže. Skušale pa bodo tudi pristati. Leta 1969 se bo pričel Voyager-projekt, ki bo imel za cilj Mars: z vesoljske ladje bodo skušali spustiti zaboj instrumentov na rdeči planet, dve leti kasneje pa bo skušala pristati tritonska vesoljska ladja brez moštva.

To pa so stvari manjšega pomena, če jih primerjamo s tistimi, ki so šele zasnovane. Program je približno sledeč:

Venera, 1970-71 vesoljski poleti ali pa pristanki brez moštva; kroženja po vesolju z moštvom v višini 1080 km za 60 dni.

Mars, 1979-80 kroženja z moštvom in brez njega. V višini 1080 km za dva meseca; pristanek vesoljske ladje, ki bo krožila okrog planeta.

Merkur, 1975-80 kroženje z in brez moštva v oddaljenosti 90 km od planeta, 88 dni, zatem pristanek na Marsu.

Cerere (največji asteroid) 1976 pristanek vesoljske ladje in povratek po 60 dneh.

Zeus, 1981-82 vesoljski poleti z moštvom in brez njega ter kroženja okoli satelita Ganimeda s pristankom na njem.

Saturn, 1986-88 vesoljski poleti z in brez moštva in kroženja z moštvom v višini 630 km nad Titanom, ki je njegov satelit; pristanek na njem in povratek po 60 dneh.

Uran, 1987-98 spuščanje instrumentov z ladij, ki ga bodo obletavale, kroženje v razdalji 480 km od planeta. 60-dnevno bivanje v vesolju.

Pluton, leta 2000, kroženje v razdalji tritisoč 240 km od površine planeta in 60-dnevno bivanje v vesolju.

Sonce, datum ni gotov. Kroženja brez moštva v razdalji 8,6 milijonov km.

. . . in pri nas v Avstriji

DRŽAVNOZBORSKE VOLITVE — PREDČASNO?

V skrbi za blaginjo domovine si zvezni kancler dr. Klaus tudi med svojim dopustom, ki ga preživlja v glavnem na Koroškem, ne more privoščiti zares pravega odnosa, kajti preveč je perečih vprašanj in nalog, katere je treba budno zasledovati in skušati po možnosti tudi vsaj deloma rešiti. Med drugim je imel že več političnih sestankov zaupnikov Ljudske stranke po Koroškem. Na enem teh sestankov je nazorno prikazal trenutni notranjepolitični položaj in je v zvezi s predstoječim začetkom jesenskega dela med drugim izjavil sledeče:

„V septembru bomo šli zopet na delo. Nameravamo uresničiti po zadnjih volitvah objavljeni vladni program, v kolikor še ni izpolnjen — točko za točko. Izgleda, da so tudi socialisti načelno pripravljeni pri tem sodelovati. Pri izredni vladni seji 13. septembra bo dana prilika, priti s pravo

barvo na dan. OeVP pa nikakor ne bo pristala na kako nepotrebno zavlačevanje.

Če socialisti od časa do časa hočejo strahiti s proračunsko oziroma vladno krizo in s podobnimi sredstvi, nas to ne bo spravilo iz ravnotežja. Niti grožnje niti zastraševanja nas ne bodo zmotila. Obe vladni stranki sta nasproti narodu dolžni pošteno in stvarno delo. Zato Ljudska stranka tudi nima nobenega strahu pred bolj ali manj prikritimi namigi socialistov na predčasne volitve kot posledico morebitnih jesenskih notranjepolitičnih kriz.“

TUDI CENE GA SKRBIJO!

Že več tednov pa zvezni kancler dr. Klaus posebno budno, a hkrati tudi zaskrbljeno spremlja pretirano visoke cene predmetov široke potrošnje, torej dnevnih potrebščin. Pred kratkim je pozval predsednika podobora Paritetične komisije za uravnavo cen in plač, da naj skuša doseči znižanje cen kavi, ker so njene cene na svetovnem trži-

šču nekoliko padle. — Nadalje je bilo doseženo delno znižanje cen mesa divjačine, ki ga je pred tedni predložil ministrski gospodarski odbor omenjeni komisiji v pretres.

Konec preteklega tedna pa je dr. Klaus še posebej pozval vse gospodinje, naj si zlasti pred nakupom zelenjave in sadja temeljito ogledajo vse cene in se prepričajo, katero blago in pri katerem prodajalcu je zanje najbolj ugodno. Neumno in neodgovorno je, kupovati ono vrsto sadja in zelenjave, ki je trenutno zelo draga, ali kupiti kar „na vrat, na nos“ pri prvem zelenjarju, do katerega pridemo, ne da bi se predhodno nekoliko informirali, kakšne so cene pri enem ali drugem.

ZVIŠANJE CEN POGONSKEMU GORIVU?

V zvezi s tem prizadevanjem dr. Klause za uravnovešanje cen pa se javnost čudi predlogu socialistov opiroma njihovega vodje podkanclerja dr. Pittermanna, po katerem naj bi ukinili oprostitev carine za uvožen bencin in Dieslovo olje.

Znano je namreč, da produkcija avstrijske petrolejske (naftne) industrije nikakor ne more zadostiti domačim potrebam in mora Avstrija vsako leto uvoziti dobrih 50 odst. bencina in 11 odst. Dieslovega olja. Zato sta obe vladni stranki sklenili dogovor že l. 1958, da naj bo uvoženi bencin (pribl. 500.000 ton letno, domača proizvodnja doseže okoli 600.000 ton letno) oproščen vsake carine. Če bi carinska oprostitev odpadla, kot to predlaga dr. Pittermann, bi se zvišala cena uvoženemu navadnemu bencinu na 3,50 šil. za liter, boljšemu („super“) pa na 5.— šil. To zvišanje bi uvozniki bencina prav gotovo prevladali na potrošnike, kar bi brezpogojno vplivalo tudi na cene drugih potrebščin.

Podkancler dr. Pittermann je utemeljeval zopetno uvedbo carine na uvožena pogonska goriva s tem, da bi s predmetnimi zneski sanirali krizo podražavljenih premogovnikov, med tem ko široka ljudska javnost nikakor ni prepričana o utemeljenosti tega predloga in se ji zdi, da bi premogovno krizo venjetno lahko rešili na kak drug, bolj umesten način.

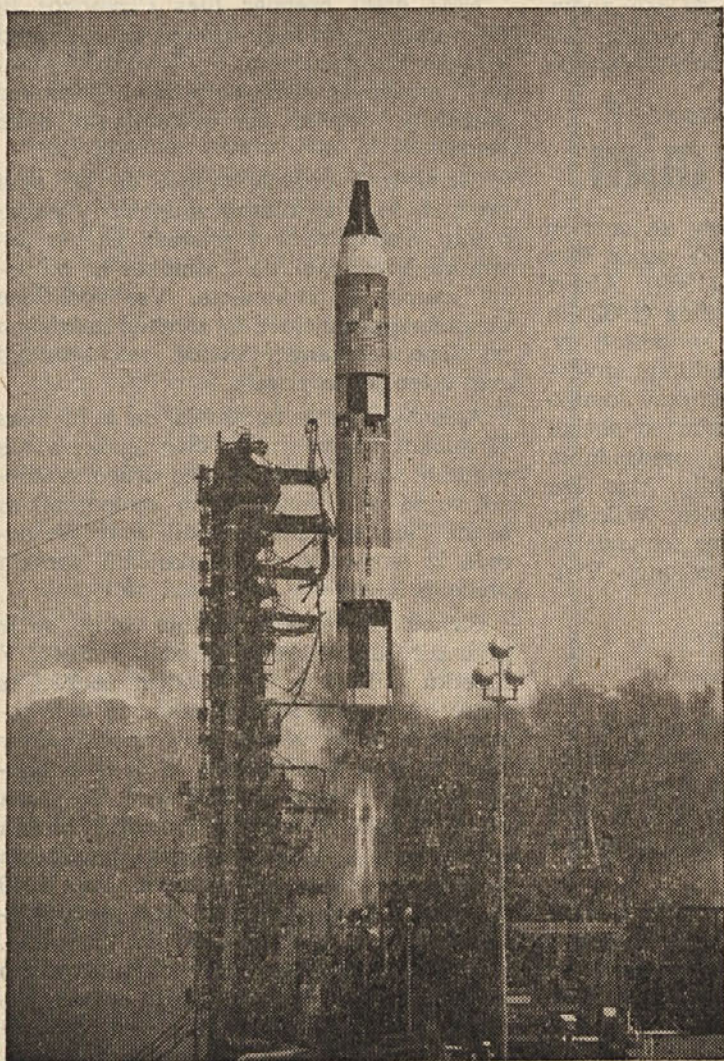
PREMOG ALI GORILNO OLJE?

V zadnjih dveh tednih je nastal na Koroškem hud spor oziroma vznemirjenje, ki ga je povzročila vest, da namerava Koroška elektrifikacijska delniška družba (KELAG) zgraditi na področju okraja St. Vid ob Glini novo električno centralo, katere pogonsko sredstvo naj bi bilo gorilno olje, ne pa n. pr. premog, ki ga ima Premogovna družba St. Stefan v Labotski dolini več kot preveč na razpolago.

Na eni strani zatrjuje KELAG, da je tudi v njenem interesu, da premogovna proizvodnja v St. Stefanu ne nazaduje ali da bi celo morala ustaviti obratovanje, vendar pa ne gre, da bi reševali ta problem le na račun KELAG-a, kajti to je zadeva vse Avstrije in nikakor ne bi bilo prav, da bi bila k njenemu reševanju le Koroška pritegnjena. V tem smislu je zagovarjal rešitev tega problema tudi deželni glavar Sima in socialisti sploh.

Drugi politični krogi — neodvisni in bolj desno usmerjeni — pa so precej drugačnega mnenja: da je treba premogovno krizo (t. j. večjo uporabo premoga) čimprej in res temeljito rešiti. Zanimivo je, da je skoraj istega mnenja tudi vodja Alpskih premogovnikov (ta industrijska družba je podražavljena, torej spada pod podražavljena podjetja, katerih vrhovni šef je socialistični podkancler dr. Pittermann!), ravnatelj Fabricius, ki je prav tako potrdil, da bi z izgradnjo gori omenjene elektrarne bila proizvodnja premoga v Labotski dolini zelo prizadeta in obrat ogrožen.

Sedanja kriza v oddaji premoga se je pričela po l. 1957, ko je vedno bolj začela naraščati uporaba gorilnega olja za ogrevanje. Strokovnjaki pravijo, da bi bilo potrebno za sanacijo, t. j. za približno normalni obrat domačih premogovnikov, da bi kalorične elektrarne dvignile uporabo premoga od dosedanjih 46 odstotkov na 70 odstotkov celotne premogovne proizvodnje. V ta namen pa bi morali doseči, da bi bil premog zmožen bolje tekmovali z ostalimi viri energije (mogoče n. pr. tudi s kakšnimi primernimi davčnimi olajšavami za termične elektrarne, a tudi za ostalo industrijo).

Na sliki vidite prvo izstrelitev vesoljske ladje tipa „Gemini“ s pomočjo rakete „Titan II“, 8. aprila 1964. Prav s tako raketo sta se v soboto vzdignila v zrak oba ameriška vesoljska potnika. Gemini program je vmesna stopnja med zaključenim Mercury-projektom ter namestitvijo Apollo-projekta, ki naj bi pomagal Amerikancem na Luno.

U.S.I.S.

Prof. Jože Peterlin, Trst:

Znamenje na polju . . .

K zunanji podobi slovenske zemlje bistveno prispevajo tudi znamenja ob poteh, za vasm, na poljih in na križpotjih. Morda so to križi, morda poslikane kapelice, morda samo table ali pa kipci na visokih podstavkih. Mnogo oblik imajo. Vedno pa so vključena ta znamenja v okvir vasi ali pa venca gora ali pokrajine sploh.

O teh znamenjih pojo slovenski pesniki in pripovedujejo o njih ljudski pevci narodne pesmi, vedo povedati njihove zgodbe in njihovo zgodovino stari očanci, dekleta jih krasi s poljskimi cveticami in nosijo njih podoba s seboj tisti, ki odhajajo v svet. Ta znamenja spadajo tako k domu samemu in k slikovitosti krajine.

Vendar ta znamenja dolgo niso našla mesta v slovenski strokovni literaturi, da bi jih strokovnjak obdelal z umetnostno zgodovinskega in morda folklornega vidika. Danes bi radi opozorili na knjigo umetnostnega zgodovinarja dr. Marijana Zadnikarja, ki je po vsej Sloveniji zbral, popisal in sam fotografiral domala vse, kar se je teh drobnih spomenikov še ohranilo do naših dni. Vse obsežno gradivo je slogovno in tipološko uredil ter ga po znanstvenih vidikih razporedil v skupine, ki se hkrati vežejo s posebnostmi slovenskih pokrajin.

Čeprav se je avtor pri opredeljevanju spomenikov prvenstveno oziral na likovni pojav slovenskih znamenj, ni povsem zanemaril tudi drugih vidikov. Tako se je dotaknil njihovih imen, izvora, vzrokov za nastanek in podobno. Ozrl pa se je za njimi tudi po Evropi in zlasti po sosednjih deželah. Tako so ta znamenja zdaj prvič zbrana v celoti, opredeljena in prikazana bravcu v knjigi pod naslovom Znamenja na Slovenem, ki obsega poleg besedila še 101 reprodukcijo med tekstom, poleg tega pa še 64 celostranskih slik pokrajinsko najzanimivejših znamenj iz vseh predelov Slovenije. Knjigo je izdala in založila Slovenska matica v Ljubljani, notranjo opremo knjige pa je zasnoval Marijan Pogačnik.

Zdi se, da je s tem delom dr. Zadnikar rešil pozabe tisti del slovenske preteklosti, ki marsikje zamira. Kajti, mnoga znamenja je našel čas in jih nihče več ne popravlja ali obnavlja. Ne vseh, mnogo pa. Zato je knjiga dr. Zadnikarja kot razglednica sli-

karja Maksima Gasparija: tudi Gaspari je ohranil v barvnih slikah nekdanje slovenske ljudi, njihovo nošo, navade in običaje. Vse to bi že šlo v pozabo, kajti človek in njegova obleka in njegov način življenja in doživljanje praznikov se je spremenil. Le Gasparijeve slike še govore o njih.

V Zadnikarjevi knjigi podobno živi podoba slovenske vasi in polja in križpotij. Ta podoba se iz dneva v dan spreminja. V knjigi bo ostala njena zgodovinska podoba.

Nekje v knjigi pravi avtor, kako slovenska zemlja ne premore katedral iz črnelega kamna, ker da je premajhna zanje. Ima pa zato vse polno po sebi umerjenih spomenikov, ki jih je stoletja ustvarjala in varovala, da jo še zdaj napolnjujejo z lepoto, ki je ni nikoli preveč. Ti „spomeniki“, kakor jih danes imenujemo, pričajo o nekdanjih ustvarjalnih hotenjih in nevsakdanjih prizadevanjih slovenskega človeka, pa čeprav so le od daleč podobne katedralam, palačam in drugemu bogastvu.

S POLŽJO HITROSTJO:

3400 let star tempelj na potovanju

Stari Egipčani so bili domiselno ljudstvo. Faraon Tutmozis III. (1504—1450 pr. Kr.), veliki osvajalec in Napoleon svojega časa, bi zatorej prav gotovo navdušeno opazoval selitev amadškega templja, ki ga je bil dal sezidati. Selitev, oziroma rešitev tempeljčka so si izmislili francoski strokovnjaki: ker ga ni bilo mogoče preprosto razdreti in po kosih odpeljati, kajti na ometu so deloma še zelo imenitno ohranjene dragocene freske, so Francozi ta kamniti zaklad v celoti zapakirali, povili skoraj 800 ton težki „paket“ z jeklenimi vrvmi, ga vzdignili na nizko vozilo in ga po treh parih paralelnih tračnic poslali na pot. Stebrično halo, pa, ki so jo bili zgradili ob templju Tutmozisovi nasledniki, so egiptovski varuhi starin razdrti in jo po kosih odpeljali z ogroženega področja, se pravi tja, kjer bo tempelj varen pred vodovjem Assuanskega jezua.

Vse to, kar smo tako na kratko v nekaj

avtor najprej govori o pojmu „znamenje in poudarja, da onačuje pač to, kar nas nečesa spominja ali na nekaj opozarja. Znamenje v našem pomenu besede je vsak na prostem postavljen likovni izdelek ali manjša arhitektura, ki ima lahko različne oblike. Ljudsko poimenovanje teh spomenikov je zelo različno. Zanimiva je oznaka „pil“, ki jo srečujemo za kamniti steber ali celo za v steni vzdani relief na Krasu.

Nato govori avtor o vzrokih in nagibih za postavljanje znamenj.

Prošnja znamenja je postavljala slovenski človek zato, da bi si izprosil varstvo pred nesrečo, kot je požar ali podobno. Gotovo so ta znamenja nastala iz vernosti slovenskega človeka, česar pisatelj ni mogel posebej v knjigi poudariti. (Knjiga je izšla v Ljubljani.) Teh znamenj je zelo veliko. Pogosto jih je postavljala vaška skupnost ali pa tudi posamezniki.

V drugo vrsto šteje avtor tako imenovana votivna znamenja. Ljudje so jih postavili po zaobljubi, iz hvalečnosti, da so bili rešeni kake nesreče, da so si rešili življenje, da so ozdravili in podobno.

Tretji nagib, ki ga avtor omenja, da je vodil ljudi k temu, da so postavili znamenja, je zveza z romarskimi potmi. Ljudje

so se odpravljali na romanja vedno z nekim velikim navdušenjem in pripravo. Temu dogodku so pogosto hoteli dati tudi neko pričo svojega navdušenja. Zato so v spomin na romanja večkrat postavljali znamenja.

Nemalokdaj v zgodovini so zajele epidemije kakih kužnih bolezni mnoga naselja. V tistih velikih stiskah so gradili ljudje znamenja na pragih vasi ali sredi polja pod visokim nebom s prošnjo, da bi jim Bog prizanesel.

Mnoga znamenja pa pričajo tudi o nesrečah, umorih in napadih na osamljenih poteh. Se dandanes marsikje postavijo kamen ali vzdajajo kamnito ploščo z datumom, kjer se je kdo ponesrečil. Nekdaj so postavili na takih mestih znamenja. Pogosto so prizor ob nesreči naslikali in ga popisali. Ob tem se bo marsikdo spomnil na znamenja, ki jih je morda videl marsikje na Koroškem, na Krasu ali pa ob poti na Sv. Višarje. Tam lahko vidite znamenje, ki kaže, kako so se z visokonaloznega voza z debli, zvalili hodi na vozni in ga zmečkali. Preplašeni konji bi hoteli ubežati, pa so uklenjeni v težo prevrnjenega voza, medtem, ko voznik onemogel pada.

Podobno znamenje vidite ob cesti pri Zabnicah, na katerem je naslikal preprost ljudski slikar, kako so se splašili konji in pada voznik pod kolesa velikega voza. Napis pod podobo govori o nesreči.

To so torej znamenja, ki pričajo o nesrečah.

Zanimivo pa je tudi, da je moral tisti, ki je morda ubil človeka, prestati sicer različne kazni, a poleg tega je moral tudi za kazni na kraju nesreče postaviti znamenje, ki je dolgo pričalo o zločinu, a tudi o kazni in pokori.

Iz takih in podobnih nagibov so tedaj nastala znamenja na Slovenskem.

(Dalje prihodnjič)

● 15. julij je bil na fakultetah Univerze v Ljubljani zadnji dan prijav za vpis. Do tega datuma se je na vse fakultete skupno prijavilo 3340 novincev. Na fakultetah bodo sprejemni izpiti samo za novince, ki nimajo izpolnjenih pogojev za vpis (takih, ki nimajo popolne srednje šole), edinele na medicinski fakulteti, kjer je vpis omejen, pa bodo 1. septembra sprejemni izpiti za vse prijavljene.

Dr. Theodor Veiter:

Völker im Volke Österreichs

(Nadaljevanje)

Auf den Spuren der „Windischen“

Drittens — und hauptsächlich — erscheint das Kärntner Slowenenproblem heute durch die Frage der sogenannten Windischen belastet und nahezu unlösbar. Wenn man von abstrusen Ideen absieht, die die Slowenen als Kelten oder — so zur Zeit des Dritten Reiches — als slawisierte Langobarden ansehen, sind die Alpendslawen auf der Flucht vor den Awaren und Tataren nach Noricum gekommen, während gleichzeitig Germanen (Bajuwaren) um 500 in eben diesem Gebiet bis tief nach Krain und Istrien Handelsplätze und Städte gründeten. Besonders reizvoll ist diese wechselseitige Durchdringung in der Skistiefernmark zu beobachten, dies an Hand der Werke von Doris Kraft und Pirchegger⁷. Auf deutscher Seite wurden diese Alpendslawen, die sich selbst Slowenen nannten, Winden genannt. Viele Namen bezeugen dies: Windisch Graz, Windische Bühnen, Windischgarsten, Windisch-Matrei. Windisch war stets identisch mit Slowenisch, und die Slowenen Kärntens hatten, wie K. G. Hugelmann nachwies, schon im Mittelalter ein ausgeprägtes Volksbewußtsein⁸.

In deutscher Sprache scheint die Bezeichnung „Windische“ und „windisch“ die ältere als „Slowenen“ und „slowenisch“ gewesen zu sein, war insbesondere auch Manfred Straka in einer leider nur schwer zugänglichen grundlegenden Arbeit herausstellte⁹. Später hat sich dann mehr und mehr auch in der deutschen Sprache und schließlich in den Gesetzen des alten Österreich das Wort „Slowenen“ und „slowenisch“ durchgesetzt. Die Bezeichnung „Windische“ und „windisch“ blieb aber als Synonym für die Slowenen in Kärnten (einschließlich des heute italienischen Kanaltals) und die Südsteiermark als Vulgarbezeichnung bestehen und wurde auch für die Slowenen Krains gebraucht (wenn man nicht einfach „die Kraner“ sagte), während in

Krain und im Küstenland selbst die Bezeichnung „Windische“ völlig unbekannt blieb.

„Heimattreue“ und „Nationale“

Martin Wutte, der bedeutende nationaldeutsche Kärntner Historiograph und später¹⁰ Hauptpropagator einer strengen Unterscheidung zwischen „slowenisch“ und „windisch“, kennt in seinen frühen Schriften¹¹ die Bezeichnung „Windische“ und „windisch“ noch gar nicht, das heißt, er hat sie als Kärntner mit „slowenisch“ identifiziert. Entgegen der an sich sehr gründlichen und um Objektivität bemühten neuesten Arbeit zum Windischen-Problem von Joh. W. Mannhardt¹² kann von einem Unterschied zwischen windisch und slowenisch bis herauf nach dem ersten Weltkrieg gar nicht gesprochen werden. Wohl aber gab es in Kärnten die noch zur Zeit der Kärntner Volksabstimmung 1920 sogenannten „deutschfreundlichen Slowenen“ (im Slowenischen abfällig „nemškutari“ = „Deutschtümmler“ genannt), die man dann wegen ihrer Abstammung für den Verbleib bei Österreich gern „heimattreue Slowenen“ nannte, was die „nationalen“ Slowenen nicht gerade an Österreich band.

Das böse Wort von den „Tschuschen“

Nun hatten diese „nationalen“ Slowenen nur von einem ihnen zustehenden Recht Gebrauch gemacht, als sie (übrigens nur ein eher kleiner Teil von ihnen) am 10. Oktober 1920 für Jugoslawien stimmten. So berechtigt es auch war und auch heute noch (nach dem Muster vieler solcher vaterländischen Feiern, wie zum Beispiel der Eidgenössischen Erinnerung an den Sieg von Murten vom 22. Juni 1476 über Karl den Kühnen) sein mag, den wirklich heldenhaften Kärntner Abwehrkampf gegen die von außen hereingetragene jugoslawische Bewegung und gegen die Invasion, und dann den Abstimmungssieg von 1920 zu feiern, so muß doch mit einem merklichen Bedauern festgestellt werden, daß auf deutschkärntnerischer Seite keinerlei Anstalten gemacht wurden, die Versprechungen zu erfüllen, die man den (für

Jugoslawien abstimmenden) Nationalslowenen gemacht hatte. Sie wurden gesellschaftlich („Kulturgefälle“), das heißt, im Sozialprestige in juristisch nicht erfassbaren Bereichen diffamiert (das Schimpfwort „Tschuschen“, vor 1914 unbekannt, wurde nach 1920 für sie erfunden), die Volkszählungsergebnisse zu ihrem Nachteil verformt¹³ und schließlich in erklärten Gegensatz zu den „heimattreuen“ Slowenen gestellt.

Loyalität für die neuen Herren

Es liegt auf der Hand, daß jener Slowene, der in seinem Volkstum nicht stark verwurzelt war, nicht als Jugoslawienfreund und Österreich- oder Deutschumsfeind gelten wollte, zumal dadurch sein berufliches Fortkommen erschwert gewesen wäre. Die Erfindung der Bezeichnung „Windische“ oder „windisch“ nur für diese deutschfreundlichen Slowenen, die auf Bernhard Scheichlbauer¹⁴ zurückgeht, auf volkswissenschaftlichem Gebiet aber von Martin Wutte¹⁵ erst mit vollem Erfolg ausgeformt wurde, lag sozusagen in der Luft; sie sollte eine klare Unterscheidung zwischen jenen Slowenen bringen, die sich als solche bekannten und fühlten, und jenen, die zwar den Kärntner Dialekt des Slowenischen (der sehr viele deutsche Lehnwörter und sonstige deutsche Worteingrenzungen, aber eine rein slawische Syntax und Grammatik hat) sprachen, aber sich dem deutschen Kulturkreis zugehörig fühlten. Dieser Teil der Slowenen, der allmählich wohl die Mehrheit der Volksgruppe ausmachte, verzichtete bewußt auf völkische Forderungen und akzeptierte zustimmend die Bezeichnung „Windische“ im Sinne der Antithese zu den richtigen, das heißt, den volksbewußten „nationalen“ Slowenen. Diese „Windischen“, deren Geburtsstunde um die Jahre 1920/30 zu verlegen ist, waren durchweg dem angestammten katholischen Glauben fremd geworden und traten parteipolitisch in liberale, anti-, klerikale deutsche Parteien, wie den Kärntner Landbund, den Kärntner Heimatschutz (als Partei „Heimatsblock“ genannt) und in die Großdeutsche Volkspartei ein, später dann auch

in die NSDAP. Zwar haben auch die Nationalslowenen 1938 dem Nationalsozialismus Loyalitätserklärungen abgegeben¹⁶, doch wird man dem wohl nur mit dem Lächeln der Auguren folgen können.

⁷ Hans Pirchegger, Die Untersteiermark in der Geschichte ihrer Herrschaften und Gülden, Städte und Märkte, München (Oldenbourg), 1962; Doris Kraft, Das untersteirische Drauland, München, 1935; sehr wichtig auch die ausführliche Darstellung „Kärnten. Nachtrag“, „Windische Marken“ und „Südslawien“ im „Handwörterbuch des Grenz- und Auslandsdeutschtums“, Bd. III beziehungsweise Vorabdruck aus Bd. IV (nur aus amerikanischen Militärarchiven in Mikroverfilmung erhältlich) mit den gründlichen Darstellungen von Manfred Straka; diese Beiträge sind mit Ausnahme zweier NS-Propagandaabschnitte von höchstem wissenschaftlichem Niveau und völlig objektiv.

⁸ K. G. Hugelmann, Die Reichsstellung der Slowenen in Kärnten im deutschen Mittelalter, in: Festschr. f. Adolf Zycha, Weimar, 1941, SS. 233—264.

⁹ Vgl. Anm. 7.

¹⁰ Martin Wutte, Deutsch-Windisch-Slowenisch, Klagenfurt, 1930.

¹¹ Martin Wutte, Die sprachlichen Verhältnisse in Kärnten, in: „Carinthia I“, Jg. 96, 1906, Heft 5 und 6, SS. 153—178.

¹² Johann Wilhelm Mannhardt, „Die Windischen“, in: „Bausteine zur Volkswissenschaft“ Stuttgart (G. Fischer), 1965, SS. 164—173.

¹³ Völkerbundesbeschlüsse Dr. Franz Petek C. 308 1935 I.; vgl. auch das nach dem 13. März 1938 sogar von so qualifizierten Wissenschaftlern wie M. Wutte totgeschwiegen, auf die Liste „unerwünschten und reichsfeindlichen Schrifttum“ gesetzte Buch von Theodor Veiter. Die Volksgruppe der Slowenen in Kärnten, Wien (Reinhold), 1936, mit näherer Darstellung des Beschwerdefalles. Der (gründlich dokumentierte) Beschwerdetext ist eine wahre Fundgrube zum Zahlenproblem der Kärntner Slowenen.

¹⁴ Dieser war Klagenfurter Korrespondent der deutschliberalen, führenden Grazer „Tagespost“, später Landespressescheff in der Kärntner Landesregierung und Heimwehrführer. Seine kleinen, aber vielbeachteten Aufsätze zum Thema hat er später zusammengefaßt in „Aufrichtigkeit, Klarheit, Verständigung“, Klagenfurt (Leon sen.), 1932, mit anschließenden Polemiken in der Wiener Zschr. „Nation und Staat“ (heute „Europa Ethnica“).

¹⁵ Im Wörterbuch des Grenz- und Auslandsdeutschtums, Bd. III, SS. 590 ff.

¹⁶ Dr. Petek und Dr. Tischler in „Österreichischer Landesdienst“ v. 25. März 1938, vgl. auch „Nation und Staat“, Jg. 11, Heft 6, SS. 360 f.

(Dalje prihodnjič)

Počitniški sestanek

Kluba slovenskih študentov na Dunaju
„MLADINA — SAMOKRITIKA IN
KRITIKA“

bo od srede, 1. sept. do nedelje 5. sept. 1965,
v Skocijanu.

Spored bo sledeč:

Sreda, 1. 9.: prihod v Skocijan, večerja
in družabno srečanje.

Četrtek, 2. 9.: „Srednješolska mladina“,
diskusija z zastopniki Koroške dijaške zve-
ze in Zveze slovenske mladine. „Kulturno
udejstvanje mladine“, diskusija s profe-
sorji za slovenščino (Hronek, Messner, dr.
Vospernik) in Mladjenci (Lipusch).

Petek, 3. 9.: „Visokošolska mladina“, di-
skusija z zastopniki Akademije slovenskih
bogoslavcev, Kluba slovenskih študentov
na Dunaju in študentov iz Gradca.

Sobota, 4. 9.: Naša mladina — kritičen
pogled starejših, diskusija z zastopniki
NSKS (dr. V. Inzko), KKZ (dr. Zabatnik),
SPZ (Velik), ZSO (dr. F. Zwitter); popoldne:
izlet k slikarju prof. dr. Wernerju Bergu;
zvečer: zaključek pri Brezniku ob Zablat-
niškem jezeru.

Nedelja, 5. 9.: po zajtrku odhod na Pliber-
ški sejem.

Valentin Oman v Ljubljani

V sredo, dne 11. avgusta, so v Mali
galeriji v Ljubljani odprli razstavo na-
šega slikarja Valentina Omana. Mladi,
vedno bolj uveljavljajoči se umetnik
po svojih delih tudi v Sloveniji ni ne-
poznan, saj je v Ljubljani že razstav-
ljal. Njegova razstava vsebuje v glav-
nem gvaše novejšega časa, odprta pa
bo do konca avgusta.

Po razstavi v Ljubljani ima Oman
na vidiku še razstave v Zagrebu, Tr-
stu in na Dunaju.

ŠMIKLAVŽ OB DRAVI

Letna sezona

Letna sezona pri nas dosega svoj višek.
Kdor nas je mislil obiskati, nas je obiskal.
Starejši ljudje in tisti, ki ne računajo na
kopanje, so prišli k nam že zgodaj v maju
ali pa tudi že v aprilu, nekateri bolj redki
pa bodo prišli še v septembru, če ne bo
preslabo vreme. Čeprav je bilo letošnje po-
letje bolj hladno, so tudi kopalci prišli na
svoj račun. Veliko letnih gostov pride k
nam z družinami. Seveda je to mogoče sa-
mo v juliju in avgustu, ko ni šolskega po-
uka. Zdi se, da bodo tudi letos vsi zado-
voljni in tudi gostje, ki se bodo ob našem
lepem Baškem jezeru, v naših gorah in
gozdovih naučili svežega zraka in se krep-
ko odpočili. Čeprav je prometna mreža ve-
dno gostejša in vedno več avtomobilov na
cesti, se moramo zahvaliti Bogu in sv. Kri-
štofu, ki ga nekateri vozači zelo častijo,
da letos na naših cestah ni prišlo do več-
jih prometnih nesreč.

Neurje s točo

V torek, 10. avgusta, popoldne ob treh
sno zopet doživeli neurje s točo. Toda
hvala Bogu, je bilo kratko. Tudi toča, če-
prav precej debela, ki je padala k sreči med
dežjem, ni napravila prevelike škode. Ob-
tolkla je le nekaj sadja.

Smrt

V nedeljo, 8. avgusta, je umrla na svo-
jem domu ob Dravi posestnica gospa Wal-
luschnig Antonija, stara komaj 55 let. Raj-
na Tonca je bila doma iz Kostanje. V svojih
mlajših letih je služila pri Karnerju na
Brdi. Ko se je spoznala s svojim sedanjim
možem Walluschnig Andrcem, se je z njim
poročila leta 1939. V zakonu je bila zelo
srečna. Zelo je ljubila svojega moža, ka-
kor tudi oba sinova.

Po nedoumljivih božjih sklepih pa je pri-
šlo nad Walluschnigovo družino, posebno
ša nad mater Antonijo, hudo trpljenje. Aprila
1941 so pozvali moža v vojsko in odtod
je prišel v vojno ujetništvo v Rusijo. Tu je
ostal do Božiča 1947. Rajna žena Antonija
pa je morala prestat doma vse grozote
druge svetovne vojne. Z družino, z obema
sinovoma in možem materjo, ki je bila že
stara in bolehnata, je stanovala v slabi kajži
pri „Rupeljnu“, nad Kreuzwintom. Trplje-
nje v družini pa je še povečalo pomanjka-
nje hrane, obleke in vseh za življenje po-
trebnih reči. Siromaštvo je doseglo svoj vr-
hunec aprila 1. 1945, ko jim pogorela še
ta kajža z vsem premoženjem. Obupani že-
ni z dvema majhnima otrokoma in bolehn-

Pri nas na Koroškem

Dušni pastirji na našem ozemlju

Slišali smo iz zanesljivega vira, da ne-
zaslišano postopajo proti svojemu lastne-
mu dušnemu pastirju v St. Štefanu na Zilji.
Menda je šel zastopnik farnega sveta (Kir-
chenrat), ki je po cerkvenih predpisih naj-
manj poklican za te zadeve, iskat nemškega
duhovnika za mašo v podružni cerkvi v
Štebnu nad Borljami. Domači dušni pastir,
ki je šel na bolniški dopust, si je prej oskr-
bel namestnika. Toda tega niso vprašali in
so menda celo zagrozili, da njihov dušni
pastir po 1. avgustu nima več pravice pre-
stopiti praga župnišča v St. Štefanu. Kaj
takega v deželi res še nismo slišali.

Zaskrbljeno se vprašamo, kam vse to
vodi? Kolikor nam je znano, je bila v St.
Štefanu na Zilji zadnja nova maša leta
1816, ko je zapel pod vaško lipo slavni
prebuditelj slovenskega naroda, č. g. Urban
Jarnik, rojen na Potoku, svojo prvo Glorio.
Tudi to je merilo za župnijo in njeno prak-
tično versko življenje.

Podružna cerkev Šteben nad Borljami je
stara romarska cerkev, v katero prihajajo
romarji ne samo iz domače župnije, mar-
več tudi iz sosednjih fara spodnje Zilje.
Zakaj bi moral imeti božjo službo nemški
duhovnik in prezreti vse katoličane, ki go-
vorijo in se spovedujejo slovensko? Noben
vesten cerkveni predstavnik, ki pozna kraj
in ljudstvo, bi si ne upal tako odločiti. Bo-
dimo pozorni in se ne pustimo terorizirati
od hujskačev, ki še vedno rovarijo v duhu
tistega, ki je prinesel pred 25 leti nad Ev-
ropo in ves svet strašno gorje, vojsko in
pogubo. Če bi bil ta zmagal, bi bili vsi južni
Korošci in vsi Ziljani danes kje v „Neu-
Kärnten“ v Ukrajini ali celo v Sibiriji!

Vsekakor je takšen pojav za današnji čas
in položaj še naši, naravno tako bogati in le-
pi Ziljski dolini vse prej kot katoliški. Naj

no materjo so priskočili na pomoč Mlinar-
čevi na Dravi ter so nudili strti družini
gostoljubno zatočišče.

K vsem križem in težavam pa se je zdaj
pridružil še najhujše trpljenje, namreč bo-
lezen pokojne matere Antonije. Ko se je
mož v Božiču 1947 vrnil iz ujetništva, je
bila pokojna žena že zelo bolna. Morala se
je podati v bolnico najprej v Celovec, kjer
je ostala 2 leti in potem še v zdravišče
Laas pri Keutschach-Mauthenu, kamor je
prišel za njo tudi njen bolni mož. Doma
pa je 10 dni po moževi vrnitvi iz ujetništva,
umrla njegova mati.

Vsako leto je moral eden od njiju v bol-
nico. Tako je res, kar je izjavil potrni mož
ob smrti svoje žene: „26 let sva bila poro-
čena, pa nisva preživela niti polovico let
v srečni družinski skupnosti, ker je trgala
naju narazen enkrat nesrečna vojna, dru-
gič pa bolezen, ki naju od 1. 1947 ni več
zapustila.“

Rajna Walluschnig Antonija je kljub rev-
ščini in težki bolezni skrbno in krščansko
vzgojala svoja otroka in ostala zvesta svo-
jemu ljubljensku možu. Ostala je verna in
je svoje verske dolžnosti kljub težki bole-
zni vestno izpolnjevala. Bila je skrbna in
varčna gospodinja.

Walluschnig Antonijo, ki je odlikovalo po-
leg ljubezni do moža, do otrok in sosedov
tudi lepa krepost hvalečnosti. V vsem svo-
jem življenju je bila vsakemu za vsako do-
broto zelo hvaležna. To hvaležnost pa je
izkazovala še posebej v svoji težki bolezni,
najprej svojemu možu, ki je v zadnjih te-
dih skoraj noč in dan bedel ob njej in ji
stregel, kolikor je le mogel, potem pa tudi
vsakomur, ki jo je obiskoval in jo tolažil.
Najbolj hvaležna pa je bila Mariji za vse
dobrote, ki jih je prejela od nje v vsem svo-
jem življenju.

Ob izgubi ljubljene Walluschnigove mame
izrekamo zelo potrtemu možu, obema si-
novoma in vsem sorodnikom naše iskren-
no sožalje.

SKOČIDOL — PODRAVLJE — VERNBERK

Večina otrok se leto za leto rodijo in
krsti v beljaški bolnici, le manjši del v žup-
niji, kamor so starši pristojni (Skočidol).
Lani n. pr. je bilo od vseh v skočidolsko

bo že enkrat konec ustrahovanja in huj-
skanja proti dušnemu pastirju, konec nadu-
tosti in ponemčevalnega šovinizma! Mi smo
za mir in dobro sožitje obeh narodov na
Koroškem! Za te svoje, od Boga nam dane
pravice, se bomo borili, dokler ne doseže-
mo pravice in enakopravnosti v vseh pod-
ročjih javnega, zasebnega in verskega živ-
ljenja!

Nepozabne so nam besede prave domo-
vinske ljubezni in miroljubnosti, ki jih je
govoril ob proslavi 20. obletnice osvoboditve
naše domovine koroškim Slovincem v
našem materinem jeziku rojak - Ziljan, naš
zvezni kancler dr. Jožef Klaus.

Hkrati smo zvedeli, da dosedanji dušni
pastir zapuša faro St. Štefan na Zilji in da
bo prevzel faro Kotmaro ves. Upravičeno
zaskrbljeni smo ob vesti, da pride za njim
v St. Štefan na Zilji dosedanji boroveljski
kaplan Johann Schmidt, ki v svojem prak-
tičnem dušnem pastirstvu še ni dokazal, da
prinaša s seboj sposobnost za upravljanje
fare, kjer je po škofijstvu predpisano tudi
slovensko bogoslužje. Veselo bi bili pre-

Uspeli pevski koncert v Ločah
ob Baškem jezeru

V poletnih mesecih so Loče ob Baškem
jezeru polne letoviščarjev, največ iz Nem-
čije. Loški tujsko-prometni urad se trudi,
da bi svojim gostom čimbolj olepšal bi-
vanje v občini. Iz tega namena so pred
dvema letoma postavili v Ločah lep kultur-
ni dom in v njem so skozi vse leto kultur-
ne prireditve, nemške kakor tudi slovenske.

Kot že lansko leto, so za nedeljo, dne
22. avgusta, bili povabljeni zopet Rožan-

župnijo pristojnih staršev 30 otrok, a samo
9 jih je bilo krščenih v Skočidolu. Poroče-
ni so bili lansko leto tu samo trije pari, iz-
ven fare pa jih je bilo pet. Umrla je lansko
leto v župniji 12, letos pa do sedaj 11 oseb.
Birmanih je bilo od tu lansko leto: 22 otrok
(14 dečkov in 8 deklic), letos pa 23 otrok
(10 fantov in 13 deklic). Bolezensko pre-
videnih je bilo leta 1964 14 oseb, v teko-
čem letu do zdaj 20 oseb. Kar jih je od teh
ljubi Bog poklical v večnost, naj jim bo
tam večna blaženost, kar jih je pa ozdra-
velo, naj jim Bog da še vrsto srečnih let!
Zetev se je vsled ugodnega vremena mogla
povsod pravočasno spraviti pod streho. Pa
tudi letoviščarjev je letos mnogo po vaseh,
zlasti v misijonišču Vernberk CPS. Naj se
vsi v zdravem planinskem zraku dobro
razvedre! Na Veliko Gospojnico gre vsako
leto, zlasti ob lepem vremenu mnogo fara-
nov romat v razna Marijina svetišča v ško-
fiji n. pr. Podgorje, Gospa Sveta, Otok itd.
Dva novomašnika: č. g. France Zitterer, do-
ma pri pd. Otiču v Podravljah, stanujoč
pri svoji materi v Štebnu, in č. g. Adolf
Scharwitz, salezijanec iz St. Ruperta pri
Celovcu, sta svoji novi maši ponovila tudi
v naši fari, in sicer v podravelski podruž-
nici dne 25. 7. (Zitterer in dne 1. 8. t. l.
obakrat ob mnogoštevilni udeležbi vašča-
nov. Pri prvi je bil pridigar mil. g. kanonik
Aleš Zechner, pri drugi pa č. g. salezijanec
iz Linza. Prvi slavnostni obed je bil nato
pri Otiču, drugi pa pri Kramarju v Podrav-
ljah. Oba so pozdravile v naši župniji de-
kleta z deklamacijami. V nedeljo, 18. julija,
je pa obhajal župnik č. g. Tomaž Ulbing
v isti cerkvi, kjer je daroval svojo prvo
sv. mašo, svojo 60-letnico mašništva. Slav-
nostno pridigo je tudi tokrat imel č. g. ka-
nonik Aleš Zechner, znan po svoji vsesploš-
ni uslužnosti in postrežljivosti že po vsej
škofiji. Milost božja naj spremlja slavljenca
na njegovi nadaljnji življenjski poti.

Zaradi pogostnega deževja v letošnjih
spomladnih in poletnih mesecih je reka
Drava skoraj vedno velika in bolj umazana.
Tudi vedno več novih hiš vidiš v vasi. Vse
vasi se večajo, kajti število potomcev Ada-
ma in Eve tudi po naših vaseh narašča;
z njim tudi število hiš. Kar sta vojni vzeli,
mir spet nadomešča.

KONCERT V ST. PRIMOŽU

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v
St. Vidu v Podjuni priredi v nedeljo, dne
29. avgusta 1965, ob 20. uri v St. Primožu
pri Voglu pevski koncert.

Na sporedu so slovenske in nemške na-
rodne in umetne pesmi. Poje zbor našega
društva, dirigent Hanzej Kežar.

K obilni udeležbi vabi odbor!

senečeni, če bi zvedeli, da bo novi dušni pa-
stir izvajal dušno pastirstvo glede upora-
be slovenščine v bogoslužju prav tako ka-
kor njegovi predhodniki.

Nepričakovana nam je tudi vest, da je
pred nedavnim po škofu krške škofije ose-
bno inštaliran za novega mestnega župnika
Borovelj msgr. Joseph Kanduth; kakor je
znano, je prejšnji boroveljski župnik dr.
Edgar Geramb našel smrt pri hudi promet-
ni nesreči. Nepričakovana je bila ta vest
predvsem zaradi tega, ker fara ni bila
razpisana.

Ne bomo izpovedovali novemu borovelj-
skemu župniku, ki bo po dosedanem obi-
čaju gotovo prej ali slej postal dekan in s
tem predstojnik slovenskih in dvojezičnih
fara boroveljske dekanije in hkrati nadzor-
nik tudi slovenskega verouka v tej deka-
niji, nezaupanja, pač pa duhovščina in ver-
niki upravičeno pričakujejo in želijo, da no-
vi mestni župnik in bodoči dekan ne bo da-
jal povoda za katerokoli pritožbo s strani
slovenske duhovščine in slovenskih verni-
kov boroveljske dekanije.

ski fantje, naj pripravijo domačinom in
tujcem koncert slovenskih umetnih in na-
rodnih pesmi. Razen Rožanskih fantov so
pri koncertu sodelovali tudi tamburaši iz
St. Janža in Sveč ter pevski zbor Jakob
Petelin Gallus iz Celovca.

Uvodoma je v imenu vseh pevcev in pri-
pravljavcev pozdravil občinstvo student
Hanzi Oman ter je predstavil vse tri sku-
pine, ki so sodelovale. Kljub slabemu vre-
menu je bila dvorana nabito polna in že
pol ure pred koncertom, ko sem vprašal
po vstopnicah, so mi rekli, da bo težko še
kaj dobiti.

Kot prvi so zaigrali tamburaši tri koma-
de, kar so zlasti tuji gostje z velikim zani-
manjem sprejeli. Saj je tamburica izrazit
slovanski instrument in zato na severu ma-
lo poznan. Nastopili so pod znanim pevo-
vodjem Hanzijem Gabrielom, ki sedaj štu-
dira glasbo na Dunaju in je le malo časa
med nami.

Nato so nastopili pevci zbora Jakob Gal-
lus-Petelin pod vodstvom prof. dr. Fran-
ceta Cigana v svojih novih nošah, pevci z
rdečimi suknjiči in pevke v dečvi. Peli so
predvsem slovenske umetne pesmi in mora-
mo reči, da je zbor prav zaradi svoje preci-
znosti zapustil med občinstvom dober vtis.

No, in kdo je sploh priredil koncert? —
Rožanski fantje! Pred in po odmoru so peli
kot tretja skupina; pridobili so si publiko
od prvega hipa naprej. Narodne pesmi so
bile glavni del sporeda Rožanskih fantov
in ali je to bila „Ruska razbojniška“, „Bo-
len mi leži“ ali „Žabe“, vse so poslušalci
vzeli z močnim ploskanjem na znanje. Tudi
oba solopevca, pevovodja Simej Trieblig
(njemu se imamo v prvi vrsti zahvaliti,
da je večer tako lepo uspel!) in Albi Petsch-
nig sta zapustila v srcih poslušalcev trajen
vtis.

Koncert brez napovedovalca je mrtev,
pravijo nekateri, čeprav to o tej prireditvi
ne bi mogli trditi. Vedno nekaj novega nam
je povedal naš Kori Pörtsch in tudi to ni
prav nič novega, saj ga poznamo že vrsto
let, ko nas zabava na najrazličnejših pri-
reditvah. Pri vsem tem pa je poudaril važ-
no misel, da kultura in ravno pesem zdru-
žuje ljudi raznih narodnosti: „Wo man
singt, da laß dich ruhig nieder!“ Kako pra-
vilen je ta pregovor, smo lahko videli v
Ločah na nabito polni dvorani in nasmeja-
nih obrazih poslušalcev, četudi so nekateri
nepopoljšljivi pridali svoje k prireditvi s
tem, da so trgali lepake, ki so naznanjali
prireditve, (četudi so bili napisani v nem-
ščini!) z zidov.

S prireditelji vred nas veseli, da je kon-
cert v Ločah tako lepo uspel in upamo,
da bo tudi v nedeljo, dne 29. 8. v St. Ja-
kobu enako!

5. dušnopastirski tečaj slovenskih zamejskih duhovnikov

Preteklo sredo, 18. avgusta, in v četrtek, 19. avgusta, je bil v celovškem semenišču dušnopastirski tečaj, katerega se je udeležilo okoli 120 slovenskih duhovnikov iz celovške, tržaške, goriške in videmske škofije ter iz raznih dežel po svetu. Med udeleženci omenjamo samo nekatere: prelata dr. Blümla, kononika Zechnerja, generalnega vikarja dr. R. Klinca iz Gorice, kanonika dr. L. Škerla iz Trsta, rektorja fakultete na papeški univerzi Propaganda fide dr. M. Jezernika, vseučil. profesorja dr. Janeza Vodopivca iz Rima, msgr. J. Jamnika in msgr. dr. J. Prešerna iz Trsta, msgr. A. Oreharja iz Buenos Airesa v Argentini, direktorja N. Čretnika iz Pariza, žabniškega župnika M. Černeta, direktorja dr. J. Zdešarja iz Münchena, itd.

Tečaj je otvoril s prošnjo k Sv. Duhu in blagoslovom prevz. g. škof celovski, dr. Jožef Köstner v semeniški kapeli. V dvorani je nagovoril zbrane v latinščini in končal v slovenščini ravnatelj celovškega semenišča dr. Illwitzer, ki je oba dni gostoljubno skrbel z bogoslovci, ekonomom in sestrami za materialno stran tečaja. Posebni pozdrav sta poslala tržaški in goriški nadškof in še nekateri drugi duhovniki, med njimi zastopnik slov. izseljenskih duhovnikov v Rimu, dr. P. Robič.

Tečaj je potekel v zelo lepem vzdušju in sobraski povezanosti ter v razgovornju o duhovniškem delu in življenju.

V sredo dopoldne je predaval semeniški ravnatelj iz mesta Chur v Švici, prof. dr. Lojze Šuštar, o zakonu in zakonskem življenju in luči sodobnega bogoslovja. Z zanimanjem so ga udeleženci poslušali, ko je lepo in jasno razlagal, katera vprašanja stojijo pred modernim človekom in pred dušnimi pastirji v pogledu zakonskega življenja.

Izšla je
DRUŽINSKA PRATIKA 1966
Kupite jo!

nja ter družine v današnjem času. Kakor se je življenje razvilo na drugih področjih, je v zadnjih desetletjih tudi gledanje na zakonsko ljubezen, na odnos moža in žene ter njuno družino zadobilo nove oblike in nove vidike. O tej zadevi so govorili tudi škofje na koncilu in papež sam je imenoval komisijo iz učenih duhovnikov in priznanih zdravnikov, da raziskujejo vprašanja, ki danes tako živo zadevajo zakonsko skupnost in družino. Dr. Šuštar je predvsem poudaril, kako važno je, da danes katoličan „vzame Boga zares“. Za izpolnjevanje božje postave v družinah ni odgovoren župnik ali duhovnik, ampak predvsem zakonca sama. Naloga duhovnika je buditi zavest odgovornosti v vernikih in jim pomagati, da vsak zakonec in vsaka zakonska žena izpolnita svojo dolžnost, ki ju imata drug do drugega, pred Bogom in v človeški družbi.

V sredo popoldne je predaval msgr. dr. Janez Vodopivec, ki sodeluje v koncilski komisiji za zedinjenje. Na njemu lasten način je živo orisal, kako delajo v koncilskih komisijah in na vesoljnem cerkvenem zboru sploh ter kaj je koncil doslej dosegel. Drugoverci se čudijo, da je v katoliški Cerkvi taka življenjska sila in koncil je prinesel v odnose med kristjani ogromen napredek. Morda je največji čudež tega velikega posvetovanja škofov vesoljne Cerkve, da mu je uspelo pritegniti srca katoličanov in nekatoličanov k resničnemu stremljenju k edinosti. Vsi si jo želijo, vsi čutijo njeno potrebo in medsebojni stiki se zde nekaj naravnega; prej je bilo namreč že kar sumljivo za pravovernost, če se je kdo družil z drugovercem. Bližnje zadnje koncilsko zasedanje zahteva od nas vseh resne molitve, da bi koncilске razprave privedle do takih sklepov, ki bodo naredili Cerkve sposobno izvršiti njeno veliko nalogo v sodobnem času. Od vseh koncilov je sedanjí koncil največji, najpomembnejši in bo brez dvoma imel v življenju Cerkve in človeštva velike posledice.

V četrtek dopoldne je predaval doktor Šuštar spet o zakonskih problemih današnje dobe. To pot je snov obravnaval bolj praktično: o ljubezenskih odnosih pred poroko in potem v zakonski skupnosti. V tem pogledu je danes toliko nejasnosti: nekaterim nobena reč ni več greh, drugi pa imajo

za smrtni greh reči, ki dejansko niso kaka odvratitev od Boga. Sebičnost in uživanja-željnost sta rakova rana današnje zakonske skupnosti. Vse premalo se poudarja resnična in globoka ljubezen med zakoncem. Spolnost omenjajo in razlagajo največkrat čisto osamljeno od drugih strani zakonskega življenja, namesto da bi gledali nanjo povezano z drugimi vidiki ter v službi razvoja človeške osebnosti. Spolne zadeve in probleme zakonske skupnosti je treba odkrivati mladini prav v tej luči: to je v službi osebnosti (človek ni žival), družbe in Cerkve. Predavatelj je podal tudi položaj vprašanja urejevanja rojstev. Na tem področju raziskovanja še niso zaključena in tudi Cerkve še ne more podati kakšnih novih smernic razen nauka, ki izvira iz razodetja in iz naravne pameti.

Popoldanska razprava, ki jo je uvedel kanonik Zechner s svojimi mislimi, se je sukala o pripravi na zakon in o tečajih za življenje. Dr. Šuštar je omenil, da tako katoličani kot protestanti v Švici na tem področju lepo delajo. Imajo na primer tečaje v pripravo na zakon, katerih se udeležita oba skupaj, fant in dekle, ki sta se odločila poročiti. Ker bosta skupaj živela, je primerno, da se tudi skupno pripravita na svojo nalogo v zakonu. Celovška škofija

Na veliko Gospojnico v Maria Luggau — potem pa še naprej . . .

Ali ni znamenje, da med našim ljudstvom pojema smisel za romanje, ko radiški g. župnik z ovčicami svoje in sosednjih župnij ni mogel napolniti avtobusa?

Da nas je osrečevalo naravnost lekasno vreme, velja omeniti najprej, saj smo v tem videli posebno božjo pozornost — po tako kislem sobotnem dnevu in jutranjem dežju pri odhodu. Tako gotovo smo v začetku vožnje računali z dežjem, da smo se že vnaprej odpovedali pranganju čeprav je bilo to domačemu gospodu župniku najbolj na srcu. Ze izza otroških let mu je namreč živo v spominu, kako posebno lepo in slovesno procesijo priredijo domačini Materi božji na ta njen veliki praznik. Tedaj so romali peš in hodili 7 do 8 ur po vijugasti, slabo izgrajeni, danes že večinom tlakovani cesti, ki jo je šofer razmeroma lahko obvladoval, medtem ko smo, zapustivši Liesing, s pesmimi pozdravljali nebeško Kraljico in molili rožni venec.

Božjepotna cerkev je sicer po izjavi v

„ROŽANSKI FANTJE“

bodo priredili v nedeljo, 29. avgusta 1965, ob 20. uri zvečer pri Antoniču na Reki

pevski koncert

na katerem bo nastopil poleg „Rožanskih fantov“ še pevski zbor „Jakob Gallus-Petelin“ iz Celovca.

K tej izredni prireditvi vsi pri srčno vabljeni!

šematizmu posvečena Žalostni Materi božji, vendar slovesno obhajanje Velike Gospojnice poleg praznika samega utemeljuje tudi še slika na glavnem oltarju, prikazujejoča skrivnost Marijinega Vnebovzeta. Marljive roke vnetega cerkovnika redovnikov servitov so jo za ta praznik obkrožile s pravim morjem žarno nežnih begonij (= ognjenk), kar je njeno milino še stopnjevalo in nam priklopalo nase čute in misli ter v srcih vžigalo vdano navdušenje za našo Mater in Kraljico.

Slovesna služba božja ob devetih je bila po novi liturgiji v latinskem in nemškem jeziku. Petja se ljudstvo še ni udeleževalo, le poedinci so se pri odgovorih počeli pridruževali pevcem na koru, kar daje sklepati, da udeležbo vernikov polagoma uvažajo. V priznanje pevcem je treba omeniti, kako razločno so izgovarjali odstavke v ljudskem jeziku. Sploh je njih discipliniranost in izvajanje ter pobožnost v izrazu navzoče očitno krepko pritegovala, da nam je bilo lahko ohraniti zbranost ter globoko doživeti mistično dogajanje na oltarju.

Pri tem ko obnavljam doživeti te božje službe, s posebno hvaležnostjo ugotavljam,

je od vseh naših zamejskih škofij v tem pogledu napredna, če pomislimo, da drugod še nimajo tečajev za življenje. Nadaljnji razgovori so bili na tem lepem duhovniškem tečaju še o Slovenskem zavodu v Rimu, o delu za proglašanje Slomska blaženim in o obnovi bogoslužja. Glede uporabe ljudskega jezika je opaziti v našem zamejstvu še mnogo poganške miselnosti, ki ovira pravi razvoj osebnosti in naroda. Koncilska miselnost nas vodi k medsebojnemu razumevanju, razgovoru in spoštovanju. „Pojdite in učite vse narode!“ je rekel Kristus Cerkvi in zato koncil poudarja narodnost, sploh vse, kar je dobrega, torej tudi domačo govorico.

Udeleženci tečaja so poslali s svojega zborovanja pozdrav sv. očetu. Omenjamo še, da je bilo v četrtek dopoldne somaševanje, ko je 12 duhovnikov iz raznih škofij skupno z ravnateljem semenišča opravilo sveto daritev in pilo presveto Kri iz istega keliha.

To odlično srečanje slovenske duhovščine, ki se je tokrat že drugič vršilo pri nas v Celovcu, je še bolj pokazalo veličino duhovniškega poklica. Danes duhovnik ni več „gospod“ v vasi, ampak postaja vedno bolj „oče“, „svetovavec“, „učitelj“, ki ga ljudje tako zelo potrebujejo sredi dela za obstoj in za napredek. Zato se fant, ki je na razpotju življenja in si izbere duhovniški poklic, odloči za res vzvišeno in življenja vredno nalogo.

da je bilo ne le vse udeleževanje duhovščine in pevcev kar najbolj vzpodbudno; tudi pri ljudeh ves čas nisem dobila najmanjšega vtisa raztresenosti. Kakšna dragocenost, kolik duhovni zaklad doživeti takšno občestvo vernikov!

Ta verna množica me je globoko ganila, ko je na trgu razporejajoč se za procesijo prepevala Marij. pesmi. Tu niso samo otroška in dekliška srca in grla prispevala k navdušenju, marveč prav tako mladci in skupina mož — in to vse na pamet.

Medtem je pogled občudoval pester uniformirane skupine, kako so se po običajnem vrstnem redu pomikale proti izhodu in izginjale ob ovinku na cesto, kjer naj bi še v obhodu, ki se je pravkar začel razvijati, vile pred baldahinom po določeni smeri in poti. Izrazito marijansko lice in toploto mu je dajalo večje število različnih bogato okrašenih nosil s sohami Matere božje. Veliko Brezmadežno so nosila dekleta pred svojo skupino, Žalostno Mater božjo krepki možaki, ostale nosilnice so bile manjše in manj težke, zato prepuščene deklicam in dečkom.

Ko smo se za duhovščino s sv. Rešnjim Telesom in za moškimi uvrstile tudi še žene ter smo na planem počasi korakajoč glasno molili ali ob igranju godbe v mislih sledili marijanskim melodijam, je bilo mogoče vso veličastno procesijo objeti z enim samim pogledom. Od ceste je bila zaokrožila navzgor po bregu, obhodila travnik ter bila že na tem, da spet doseže cesto, ki vodi nazaj proti cerkvi. V daljavi mi je tedaj pogostnost obstala na nečem, česar na trgu še ni bilo opaziti. V vrsti praporov običajne velikosti sta kipela proti nebu dva ogromna, tako velika in tako težka, da sta imela več lesenih oporišč, podobnih jamborom, pa še z vrvmi so jih moral uravnavati, kot jadra na jadralnici.

S tako mnogovrstno prizadevnostjo, s tolikimi skupnimi trudi in naporji, ki so si jih naložili iz verne vdanosti do nebeške Kraljice, so torej ti deželani na Marijin praznik zopet enkrat hoteli izpričati domačemu svetu in obiskovalcem od zunaj svojo vero, kar je danes tem bolj dragoceno in učinkovito, čim bolj se ogromne množice človeške družbe prepuščajo duhovni brezbriznosti, zadovoljujoč predvsem ali bolje, skoro izključno le nižje potrebe svojega bitja in življenja. (Dalje prihodnjic)

NAHRBTNIK NAJBOLJ ZDRAVO SREDSTVO ZA NOŠENJE TOVORA

Indijski zdravniki so ugotovili, da vojak porabi najmanj energije, če nosi svojo prtljago na hrbtu, in sicer v nahrbtniku. Vzemimo za nošenje nahrbtnika število 100: če nosi vojak isti tovor v torbi, obteženi čez ramo, zahteva tovor porabo energije 182, v aktovki pa celo 241. Zanimivo, kajne? Torej imajo še kako prav tisti, ki trdijo, da je aktovka škodljiva za majhne šolske otroke. Nahrbtnik, ste slišali starši!

ZA GOSPODARJE:

Prašiče napadajo krči

Preiskovanje bolnih svinj je speteno z mnogo večjimi težkočami kakor preiskovanje katerekoli druge domače živali. Svinje so, čeprav so še tako krotke in domače, proti tujim osebam nezaupljive in boječe. Upirajo se, cviliijo, če jih držimo, zaradi razburjenja trzajo in otežkočajo mirno preiskovanje. Razen tega je preiskovanje utripa pri svinjah skoro nemogoče in se da utrip le približno ugotoviti po delovanju srca. Tudi merjenje toplote je zelo težko vendar ga večinoma lahko opustimo, ker je pri visoki vročini navadno tudi kožna temperatura znatno zvišana, po čemer lahko strokovnjak presoja zdravstveno stanje bolne svinje. Še večje težkoče pa povzroča podajanje zdravil.

Krče imenujemo nehotno stezanje bodisi poedinih mišic ali pa celih skupin mišic. Razlikujemo trajne krče ali občasne, ki se menjavajo z onemoglostjo obolenih mišic.

Krči se lotevajo svinj razmeroma zelo pogosto, tako da jih opazamo pri svinjah skoro pri vseh boleznih. Toda krčni napadi so lahko tudi samostojna bolezen, v tem primeru gre za epileptične napade.

Božjast (epilepsija) napada svinje od časa do časa in žival zgubi zavest in čut. Krčni napad se navadno pojavi brez predznakov, popolnoma nenadejano in brez vsakega vzroka. Obolela svinja od bolečin cvili, se opoteka, se zgrudi čisto na tla; izgublja čut in zavest, v mišičevju nastaja krčevito trzanje, pri čemer svinje obračajo očesno belino navzven, gibljejo noge, kakor da tečejo, škripljejo z zobmi, zelo hitro dihaajo, večkrat tudi hropejo, iz rilca jim teče spenjena slina, trebušne stene se krčevito stezajo in pri tem blatijo in mokrijo. Pri epileptičnem stanju postajajo rilec, jezik in sluznice v gobcu modrovijoličasti.

Epileptični napad ne traja nikoli dolgo, navadno le nekoliko minut; po prenehanju napadu so svinje več ali manj otopele in onemogle, včasih pa tudi takoj vstanejo in žro, kot da so popolnoma zdrave. Napadi se ponavljajo v neenako dolgih presledkih in čim starejša je svinja, tem češče, posebno če se pita in če se ne more vsak čas primerno izprehoditi.

Vzroki epilepsije, ki se pri svinjah precej pogosto pojavlja, so popolnoma neznaní, bržkone pa je ta bolezen podedovana.

Zdravljenje navadno ni potrebno, temveč je bolje, če epileptično svinjo čimprej izpitamo in vnovčimo. Če se epileptični napadi ponavljajo prepogosto, nima žival teka in strašno naglo hujša; v takih primerih ni niti primerno, da bi jo pitali.

Pri nas na Koroškem

BORLJE V ZILJSKI DOLINI

K naši župniji pripada od leta 1758 naprej gotična cerkev ob Preseškem jezeru. Posvečena je svetemu Rupertu in sicer je bila podružnica posvečena že leta 1485, na god svetih apostolov Simona in Juda, 28. oktobra in je spadala v šmohorsko župnijo.

Cerkve je bila že večkrat v veliki nevarnosti. Že leta 1822 so jo hoteli podreti, toda borljska župnija jo je rešila. Po drugi svetovni vojni je podružnica svetega Ruperta zopet bila v zelo žalostnem stanju. Vedno zopet so se našli požrtvovalni idealisti, ki so skrbeli za ohranitev in renovacijo starodavne, ljubke cerkvice. Tudi deželni konzervator je pomagal z izdatnimi podporami, da se podružnica reši propada in ohrani našim potomcem.

Trenutno so pridno na delu, da bi dobila cerkev prejšnjo obliko in bo vsem obiskovalcem v dokaz, da so tukaj verni ljudje, ki so pripravljeni za žrtve. Vsako leto pride veliko tujcev k našemu jezeru. Naj bi jih naša prenovljena cerkev vabila k molitvi in jih spominjala na Boga.

Puch-, Sissy-, Ponny- in Mobylette-mopede
motorna vozila, ženska, moška in mladinska
športna kolesa v veliki izbiri — po najnižjih
cenah — naročite pri domači trdki

Johan Lomšek

Št. Lipš, Tihoja 2, P. Dobrla ves — Eberndorf,
Telefon 04237 246

Zahtevajte cenike! Ugodni plačilni pogoji!

ZA DEKLETA:

Poduhovljene roke

Nekoč sem slišal praviti o neki bolniški strežnici, da ima poduhovljene roke. Kako naj to razumemo? Ali se človeška duša lahko povzpne iz svoje skrivnostne globine in seže prav do konca človeških udov? Kakor na primer človekova kri, ki ob srčnih utripih polje po skrajnih žilicah telesa.

Gotovo ne. Kakor ostane dober sin tudi v tujini zvest besedi ljubeče matere in dela, kakor da ga vedno opazuje njeno oko, tako so lahko tudi človeške roke duši tako vdane poslušne, kakor da je na koncu vseh udov in pri sleherni kretnji navzoča tudi duša.

Tedaj pravijo, da so roke poduhovljene. Božajo bolniku čelo, obvezujejo rane in pripravlajo posteljo, da čuti bolnik v slehernem trenutku: rokam ni na tem, da bi čimprej opravile svoje delo ali storile le svojo dolžnost, ampak vodi jih najbolj nežna ljubezen in res živa skrb in misel na vse, karkoli bi moglo bolniku olajšati bolečine in ga pomiriti.

Tako „poduhovljenje“ ni delo enega samega sklepa, temveč je naporna vaja v najbolj neznatnih malenkostih. Neki švicarski pesnik pripoveduje o revni deklici, ki jo je krstil za „Gozdno Marjetico“. Dobila je svojo mater, ko je v gozdu brala jagode. Tako lepo je ravnala z jagodami, ko jih je trgala, da ni poškodovala in polomila niti najmanjše rastlinice; tudi ni trgala nedozorelih jagod in pomečkala ali pomendrala kakor drugo bilko. In vsa ta skrbnost je dala njenemu vedenju nekaj tako posebnega in odličnega, da dostikrat niti otroci po najboljših družinah niso tako vzgojeni. Zato je neka gospodična, ko jo je gledala nekoč v gozdu, takoj sprejela na grad za hišno. In plemkinja je začudeno opazila, kako spretna in nežna je gozdna Marjetica tudi pri negi bolnikov, čeprav še ni nikoli imela opravka z njimi. Ko je tako lepo ravnala z jagodami, je pač dobila nekako „poduhovljene roke“. Zato pravi pesnik v svoji pripovedki: „Nežnost, s katero je Marjetica nabirala jagode, je rodila bogate sadove. In gospodična je rekla, da še ni videla tako voljnih rok, ki jih domalega niti ne čutiš, ko imajo s teboj opravka.“

Tudi v malem dati svojim rokam dušo, je izraz plemenitosti dekliskega srca. Omikane roke lahko namreč napravijo v življenju prav toliko čudovitega kakor omikan duh! Omikan duh z neomikanimi rokami pa je zelo klavarna reč! Glejte na svoje roke, ko pogrinjate mizo ali splakujete posodo, ko zalivate rože in zapirate vrata — vse vaše delo naj spremlja ljubezen in skrb! Celo kadar jeste in pri zabavi, nikar nikoli ne mislite, da je na svetu kako opravilo tako prazno in brez pomena, da bi ne bilo vredno skrbne misli in lepega ravnanja, zato se ga lotite z vso pazljivostjo in se mu posvetite z vso dušo...

ZA MLADINO IN PROSVETO

V življenje s hrupno brzino...

Smo v stoletju brzine, reklame in hrupa. Morda ste brali v časopisu: „Novo ameriško letalo X-15 je doseglo 10 tisoč km na uro. Izdelali so ga v dveh letih.“

V tej kratki časopisni notici pa je skrito: treba je bilo 10 tisoč ur tihega premišljevanja in natančnih računov, da je nastal orjak, ki leti s hitrostjo nad 10 tisoč km na uro. Za tako hrupno hitrost je bilo treba toliko tihega in skritega dela!

Ste kdaj pomislili, da je podobno z mladim življenjem. V hrupno življenje z največjo brzino! Toda ako hočemo v življenju uspeti, je treba priprave v tihoti, v premišljevanju. Za vsako veliko podjetje je potrebna skrbna priprava. In mlado življe-

nje je brez dvoma največje ali vsaj najbolj tvegano podjetje...

Svet je danes prepoln hrupa in površnosti: koliko besed, zvokov (jazz), barv, in luči, da smo kar oglušeni, oslepljeni in — prazni. Ne razumemo več vrednosti tihote, tihega premisleka.

Koliko skrivnosti je v vsakem mlademu človeku! Vprašanja, problemi, dvomi, pogledi, načrti... Vsakdo jih mora rešiti, jim najti izhoda. V površnosti in hrupni brezglavosti ali sanjavi sentimentalnosti s kitaro ob strani tem problemom nihče ni kos. Le tisti, ki kakor inženir ob stroju ali pilot ob zemljevidu, v močati in dejavni tihoti, iščejo rešitve in spoznavajo sebe, bodo tudi obvladali hrupno brzino življenja!

Iz filmskega sveta

ZADREGA DINA DE LAURENTISA

Najpodjetnejši italijanski filmski veljak Dino de Laurentis si je uredil na najmodernejši način svoj filmski studio v rimskem Cine-Citta. Nad 400 milijonov šilingov je stala ta preureditev. Poleg tega je imel 160 milijonov šilingov izdatkov za pripravo filma „Biblija“, ki je že skoro izgotovljen. Kljub temu, da velja Dino de Laurentis za enega najbogatejših rimskih meščanov, napovedujejo govorice, da se nahaja v težkih denarnih stiskah in kaže namerava prodati svoj kino-studio.

PONEVERBE V POLJSKEM FILMSKEM PODJETJU

Kot v vseh komunističnih državah je tudi na Poljskem film v državnih rokah in strogo nadziran. Pa je kljub temu prišlo v državnem filmskem podjetju v Varšavi do velike denarne poneverbe, kot poročajo varšavski listi. Glavni blagajnik varšavskega film-studia, tajnik in njegov namestnik so bili pred kratkim aretirani pod obtožbo, da so poneverili nad 350.000 zlotov. Na sled so jim prišli ob pregledu računov v zvezi s filmskim festivalom v Cannesu, kjer je bila Poljska zastopana s filmom „Prvi dan svobode“.

HAMLETA IŠČEJO

Seveda Hamleta v moderni vlogi za film „Z divjega zapada“, katerega pripravlja režiser Corbucci. „Johnny Hamlet“ se imenuje film, v katerem glavni junak zakliče publiko: „Ubijati ali biti ubit...“ Toda za to vlogo še niso našli primernega igralca...

CHAPLINOVA HČI V FILMU

Predvideno je bilo, da začne v Italiji z izdelavo filma „Gremo v mesto“, ki naj prikazuje odlomke iz dobe preganjanj v Jugoslaviji med drugo svetovno vojno. Glavno vlogo je prevzela hči znamenitega komika Charlyja Chaplina Geraldina, režijo pa vodi Nelo Risi, ki je doslej režiral le dokumentarne krajše filme. Večji del filma bodo snemali v Jugoslaviji. Zgodba filma je pretresljiva. Prikazuje starejšo sestro in slepega bratca, katerih starše so odpeljali v taborišče. Sestra hoče petletnemu bratcu prikriti hudobijo preganjalcev z „usmiljenimi“ lažmi. Ko pa sta končno bila tudi onadva obsojena na taborišče, pripoveduje sestra slepemu bratcu, da se peljeta v mesto, kjer ga čaka ozdravljenje.

Zločinstvo med mladimi

V Stockholmu je bil v avgustu svojevrsten mednarodni kongres, ki bi se naj bavil s problemom mladinske kriminalitete. Sestali so se kriminologi iz 75 držav, skupno nad 1000 delegatov. Glavni referent je bil profesor sociologije na univerzi Wisconsin, Marshall Clinard, ki je trdil, da naredijo največ zločinov mladi ljudje v letih 18—20. Vzrok temu je poseben mladostni fenomen današnje kulture. Tudi so bili strokovnjaki iz dežel z različnimi gospodarskimi ustroji in na različni razvojni stopnji edini, da na kriminaliteto mladostnikov nikakor ne vplivajo gospodarski razlogi, kar je razvidno iz kriminalne statistike socialno visoko razvitih dežel, kot so ZDA, Švedska in druge industrijske države.

Otroški kotiček

Elektrika

Najpomembnejša delovna sila na svetu je elektrika. Njena uporaba je kaj mnogo-vrstna. Porabna je povsod. Razsvetljuje vasi in mesta. Brez nje so stanovanja pusta. Z elektriko kuhamo in ogrevamo delovne in stanovanjske prostore. Vsi današnji telefoni in brzojavi delajo na električni pogon, pa tudi radio in kino. Z elektriko zdravimo bolezni, z rentgensko pripravo pa ugotavljamo razne bolezni v našem telesu.

Elektrika je mogočen delavec v novih tovarnah. Žene stroje vseh vrst od najmanjšega do največjega. Žene pa tudi že vlake.

Elektrika je zelo koristna, toda nje se moramo tudi varovati. Človeka ali žival lahko močno udari ali celo ubije. Zato se ne dotikajmo električnih žic! Elektrika lahko povzroči tudi požar. Skrbimo za električne naprave in glejmo, da jih ne bomo poškodovali.

Ne tratimo elektrike, temveč jo uporabljajmo le tedaj, kadar je potrebno.

UGANKE

Belo je kot goska,
hodi kakor goska,
dere se kot goska,
vendar pa ni goska.

(Gosak)

Sladko ni,
zdravo ni;
ko gori
ne boli,
a megli
ti oči.

(Tobak)

Kdo pa je ta, kdo pa je ta,
ki prede brez prediva?
In vsako jutro brez vodé
na pragu se umiva?

(Mlačka)

Otročičev poln je grad,
a brez oken je in vrat.

(Seme v buči)

Pregovori

Da se resnica prav spozna, je treba čuti oba zvona.

Brez muke ni moke.

Opominjaj, pa ne obrekuaj; pomagaj, pa ne zasramuj!

MATIJA MALEŠIČ:

5

V ZELENEM POLJU

koža

Oče ne ve, kaj bi rekel. Tišina je v goštilni. Poslušalci in oprezovalci vedo, da sedaj Kalumet pri vsem svojem ovinkarstvu in nategovanju ne bo mogel več dolgo odlašati s pravo besedo. Kako jo izreče? Kako jo sprejme Metkin oče?

„Tako sam, sam in zapuščen sem na svetu. Nikogar svojih nimam in da mi je danes napisati oporoko, komu naj zapustim trud svojih rok? Pri vsem bogastvu nisem srečen...“ Sam sebi se smili Kalumet, zato se ne posuše solze v njegovih očeh. „Bil pa bi na mah najsrečnejši človek na svetu, če bi me uslišala...“

„Kaj pravi? Zakaj te noče? Zaradi starosti?“

Debelo pogleda Kalumet očeta. Kaj res ne ve, kam hoče in na katero misli? Oče pa ne trenje z očmi, ko da je res edini tuje v Jeruzalemu, kakor se to bere v svetem pismu.

Kalumet povesi oči in molči.

„Nekaj ti je vendar rekla, zakaj te ne mara?“

Še zmerom molči Kalumet. Ves v zadregi je, še solze se mu posuše.

„In če te je zavrnila, kaj hočeš? Bog po-

magaj! Pogledati moraš pač za katero drugo, ki bo bolj usmiljenega srca!“

„Za nobeno drugo! Nikdar in za nobeno drugo! Ker je samo ona tista izvoljena, there is no other choice.“

Zmigne oče z rameni. Ko da mu je dovolj tega praznega govorenja.

Primakne Kalumet stol k njemu, skrivnostno hoče biti: „Vse še ni izgubljeno! Nisem še govoril z njo...“

„Oho! Kaj ne poveš! Drugim pripoveduješ, razglašiš, tožiš, jokaš...“

„Ne upam se govoriti njej sami. Bojim se, da mi mrzlo razprši vse moje sanje in upe... Uničiti moje dolgoletne sanje in upanje, to bi bila moja smrt. Zato odlašam. Too hard a task for me.“

„Prej ali slej pa vendar moraš na jasno...“

„Slej, slej, ko bo vedela, kako in koliko trpim, kako me je začarala, kako mi ni življenja brez nje... Nothing but sheer misery.“

„Pa kako naj to ve, če ji ne poveš?“

„Dobri ljudje ji povedo, dobri ljudje mi pomorejo, pogovorijo jo. Da bi imela sploščka vsaj malo usmiljenja z menoj in mojo zapuščenostjo, sčasoma, ko me spozna in vidi, kako jo imam rad, sčasoma pride vse drugo. All will be O. K.“

„Malo čudno se mi zdi to...“

„Ne morem drugače, ne znam drugače, prijatelj,“ prime Kalumet očeta za roko in jo stisne. „Prijatelj, kajne, da mi tudi ti pomoreš? I'm sure you will help me.“

„Jaz? Stare žene so včasih prenašale take ljubezenske pošte, ne resni može.“

„Moraš mi pomagati, moraš! Zato sem ti vse razložil in povedal kakor nikomur. Ne smeš mi odreči! Ali se ti nič ne smilim? You can easily see all my difficulties.“

Siloma hoče oče oprostiti svojo roko trdega objema. „To so ženski posli! Kaj vendar misliš? Jaz, prav jaz...“

„Ti, prav ti bolj ko kdo drug! Ti, ti, moraš, moraš! I cannot do without you.“

„Da se mi bodo ljudje smejali! Ne bodi vendar...“

„Nihče se ti ne bo smejal! Saj nihče o tem vedel ne bo! Oče si ji...“ Brez vsake angleške besede.

Kalumet bi skoro padel s stola, s tako silo je izvil oče svojo desnico iz njegovih rok.

„Kalumet, ali se ti meša ali si pijan, da ne veš, kaj govoriš?“ Oče je ogorčen. Vstaja. Kalumeta zre prezirno. Ali res ni vedel, da misli na njegovo Metko, ali zna tako dobro kazati svoje ogorčenje in prezir ob takem presenečenju?

„Tiho, tiho! Ne razburjaj se! Slišal bi kdo!“ „We must be careful!“ Kalumet ga hoče po vsej sili potisniti na stol. „Slišal bi kdo...“

Ko da niso gostje v gostilni že do tedaj slišali vsako besedico.

In oče se je dal preprostiti, da je ostal. Grdi oče! Metka je bila tako huda nanj, da je ni več zanimalo, kaj sta še govorila in kako modre nauke in pikre nasvete je oče

delil Amerikancu, pa kako so se zabavali na račun tega Grozdkovi gostje.

Zdaj je bilo tudi materi dovolj. In ko je prišel oče domov, ga je sprejel molk. Bil je čas večerje, pa ga je še čakalo v peči kosilo. Oče zgovoren, mati nobene. Oče o vsem mogočem, samo o Kalumetu nobene. Vinska zgovornost je mater dražila, da niso dolgo molčali: „Imaš dolarje pri sebi? Pokaži, kakšen je ameriški dolar?“

„Torej veš, s kom sem se zamudil? Zabavno je bilo, rečem ti...“

„Koliko dolarjev ti je dal?“

„Da bi mi dal dolarje? Čemu le?“

„Za kupčijo!“

„Kako kupčijo?“

„Sram te bodi! Lastno hčer prodajaš!“

Oče pokonči, mati še v večjo jezo.

„Kaj morem za to, če se je tako zatelebal? Saj ni mogoče spregovoriti pametne besede z njim. Na rokah jo bo nosil, živela bo ko grofica, nobenega dela ne bo imela, ol rajt...“ je skušal oče posneti Kalumetov glas.

Metka v jok. „Služit grem, za pastirico, za dekle h kravam ali svinjam. Rajši grem služiti po svetu, kot pa da sem doma, kjer me lastni oče izdaja...“

Po dolgem prepiranju in zbadanju je mati dosegla svoje: prepričala je očeta, da se mora enkrat končati nadlegovanje Metke s Kalumetove strani. Pametnejšega izhoda niso iztuhali, ko da mora Metka sama govoriti z njim in mu razpršiti bedaste misli.

P I S A N O B R A N J E

Kaj sem doživel in videl v ruskem ujetništvu

Ob 50-letnici ujetništva obuja spomine Jožef Vauti, kmet na Rutah pri Rinkolah

Zanimivo je brati potopise in spomine onih, ki so marsikaj doživeli.

Letos julija je minilo ravno 50 let, odkar sem bil na ruski fronti ujet in sem dobrih pet let preživel v ujetništvu. Pa mi je prišla misel: morda bi bralce našega lista zanimalo, če jim popišem nekaj svojih doživljanjev in opišem, kako so Rusi živeli takrat.

Ujet in lačen

Naš bataljon je imel postojanko ob reki Dnjester. Rusi pa so nam prišli za hrbet in so pritiskali na nas od vseh strani. Streljal sem in porabil vso municijo, svojo in od padlih tovarišev. Rusi so na to čakali. Zdaj mi ni preostalo drugega, kakor vreči vročo puško od sebe, dvigniti roke in se predati. Iz vseh naših strelnih jarkov so nas zbrali in priganjali: „Ajdi, ajdi, pane!“ da smo čimprej prišli iz območja avstrijske artilerije. Iz zbirališča smo v četverostopih marširali ob hudi sončni pripeki, lačni in žejni, spremljani od Kozakov na konjih. Civilistom smo se smilili. Prinašali so nam iz hiš kruha in vode, a Kozaki so jih z bičem odganjali. Po trudapolnem maršu smo zvečer dospeli do neke opekarne. Tam smo izmučeni počepali po tleh in dobili za okrepčilo neko toplo čorbo, ki pa ni zaslužila imena „juha“. Nato smo ves teden dan za dnem marširali dalje, enkrat še vso noč. Zjutraj smo pred enim mestom imeli malo odmora. Nadvse utrujeni smo poigeli po travniku in zaspali. Kar me nekdo za rame potrese in mi pomoli debelo rdečo klobaso pod nos. Mislite, da so nas tukaj tako bogato pogostili: Kaj še! „Pomotri, pan, klobaso kupi, 60 kopejk!“ Tako mi jo je na prodaj ponudil ruski vojak. Sline se se mi cedile, a kaj, ko nisem imel kopejk!

Pa zopet je bilo treba naprej. Med potjo smo se Slovenci združili in skupno marširali, da nam je v razgovoru čas hitreje mineval. Po osmih dnevih pešhoje smo dospeli do enega kolodvora. Tam so nas naložili v živinske wagone. Marširati nam torej ni bilo več treba, a gladovali smo in močno nas je žejalo v hudi vročini. Po dveh dnevih smo dospeli v Kiew. Nastanili so nas v stari trdnjavi, a samo za en dan. Odvezeli so nam klotiče in pobrali žepne ure. Zopet smo morali v vagone in smo po dveh dnevih vožnje izstopili v mestu Kursk. Vodili so nas po mestu po ulicah, kjer je bil bazar (= trg) in veliko ljudi. Ko smo prehodili trg, smo se po ovinku spet vrnili tja in marširali v isti smeri. Ljudje niso opazili, da smo vsakokrat ista četa in so dobili vtis, kako veliko število Avstrijcev so Rusi za-

jeli. Mi pa smo si želeli le več hrane za naše prazne želodce, pa manj zijanja v nas. V vojašnici so nas namreč še vedno postili.

Na delo

Čez tri dni so nas vprašali, če hočemo iti na delo. Pritrdili smo, če dobimo zadosti hrane. To so nam obljubili. Ta obljuba je zvalila na delo tudi take, ki jim drugače delo ni dišalo. A med štiridnevno nadaljnjo vožnjo smo še vedno stradali. V Zvanku, odkoder so gradili železnico proti Murmansku, so odbrali od nas rokodelce, drugi pa smo se peljali še 50 verst dalje. Versta je ruska dolžinska mera, ena versta je nekaj več kot kilometer. Ti kraji leže visoko na severu. Akoravno je bil še le 7. avgust, nas

Valovi žitnih polj

Valovi žitnih polj so se umirili, spoštljivo zlati klasje priklonili, kot Stvarniku bi hvalnico molili.

Že srp in kosa čakata žanjice. V večer se zliva pesem prepelice. Utrujen kmet pa briše potno lice.

Ko zlato zrnje je sprejela gruda, za kmeta res bilo je mnogo truda, da v rast vzkipele so vsa božja čuda.

Zdaj dozorevajo plodovi zemlje. Hvaležno kmet jih z njive jemlje. Poletje - kmalu nam v jesen zadremlje...

M. H.

je že presneto zeblo, posebno, ker smo prenočevali na prostem in brez odeje in brez večerje. Zakurili smo velik ogenj in se gregli. Kakor drugi, sem si tudi jaz skuhal čaja. Lončka z vodo seveda zaradi vročine nisem mogel postaviti k ognju. Pomagal sem si tako, da sem ga nataknil na dolg drog in ga držal k ognju, da je voda zavrela. Če je želedec ogret, sem mislil, me bo manj zeblo. Pa sem kljub temu drgetal od mraza, ko sem s tovarišem Lorencem ležal pod enim vozom. Zjutraj je bila okoli nas za ped debela slana. Opoldne smo dospeli na naše delovno mesto k reki Paša. Čez njo naj bi gradili most. Na obeh bregovih reke so že stali oporniki, mi pa naj bi delali nasipe. V rusko-japonski vojni trinajst let prej so vojni ujetniki sekali les v teh pragozdovih za železnico, mi pa smo gradnjo železnice nadaljevali. Delali smo v dveh oddelkih: prvi

so nakladali na vagone gramoz in prst, mi pa smo ta material podpisali pod železniške pragove.

Čevljar

Nekega dne pride po progi podjetnik Goldmann, po rodu Jud, in vpraša: „Ist hier ein Schuster“: Takoj se oglašim: „Jaz sem šustar, samo da še ne znam prav krojiti.“

„No, če znate čevlje flikati, pa pridite opoldne k meni. Kupila bova orodje in potem boste v baraki vašim Herren Kollegen Schuhe reparieren!“

Tako sem postal čevljar. Kako prav mi je prišlo, ko sem prej doma pozimi za kratek čas krpal stare čevlje. Za menoj so se javili še trije: eden iz Labudske doline, ki je znal čevljarsko delo toliko kot jaz, in še dva: en korporal, čigar mati je imela v Celovcu trgovino s čevlji in še drugi korporal, čigar oče je bil čevljar. Oba pa o čevljarskem delu nista imela dosti pojma. Tako je bila zdaj zbrana res čudna štiripe-resna čevljarska deteljica.

Čudna kaša

Na delo smo morali ob petih zjutraj. Ob devetih smo dobili zajtrk: čaj in kruh. Za južino opoldne smo dobili juho, nekaj mesa in deset mož skupaj eno skledo kaše. Kaša je bila bela prosena ali črna ajdova. Nekega dne nam pri zajtrku pokaže kuhar črno kašo in pravi: „Glejte, kaj boste jedli!“ Pogledamo in vidimo med kašo vse polno podganjih drekov. Vsem se je gabilo, da smo pljuvali in se rotili: „Pri taki kaši pa ne bomo delali!“ In res tisti dopoldan ni hotel nobeden iti na delo. Goldmann je poklical stražo, da nas pritira na delo. Vojakom smo pokazali kašo, pa so držali z nami. Na videz so vpili na nas: „Hajdi na raboto!“ zraven pa z roko namigovali, naj ne delamo. Ko je Goldmann videl, da na ta način nič ne opravi, je začel zlepa. Obljubil nam je boljšo kašo. Šli smo na delo. Za naslednji dan je bila napovedana komisija Rdečega križa, ki naj pregleda, kako smo oskrbovani. Res smo tista dva dneva dobili boljšo kašo, ko pa je komisija odšla, je tretji dan v kaši spet mrgolelo podganjakov. Kaj smo hoteli: Z juho in koščkom mesa se ni smogli nasititi, kaša s takim primeskom pa se nam je gabila. Sila kola lomi. Zajemali smo z žlico kašo, jo stresli na odprto dlan, odbrskali podganjake vstran in ostalo kašo z dlani pojedli. Sredi oktobra smo dobili plačo: po 25 kopejk na dan.

Čevljarji se selijo

A tu nismo imeli stalnega mesta. Rabili so nas tudi drugod. Prepeljali so nas z brodom čez reko Pašo. Ta je široka za dve

Dravi, teče pa tako počasi, da komaj opaziš na katero stran teče. Zato morajo brod vleči na drugi breg z vrvmi. Nekaj časa smo se vozili z železnico, ko pa je zmanjkalo tira, smo nadaljevali pot peš do barak našega novega domovanja. Tu sem zopet krpal čevlje z enim pomočnikom, drugi trije tovariši so se pa tudi bojevali s strganimi škornji vsak v svoji baraki.

Sredi januarja 1916 pa so nas preselili v Tarzopol, kjer so otvorili večje delavnice. Tam se nas je zbralo 14 čevljarjev in 7 krojačev. Delavnica je bila v vasi nastanjena v nadstropju lesene hiše. Tudi naš stražnik je bil čevljar, zelo dober človek. Vodja delavnice je bil po rodu Poljak, pa je govoril tudi nemško. Bil je blaga duša. Povišal nam je plačo na pol rublja dnevno in tudi hrano smo imeli boljšo. Oskrbel nam je tudi svežega perila in nove obleke, da smo se po dolgem času znebili uši. Žal pa je bil naš stražnik kmalu premeščen nekam drugam. Začetkom smo krpali stare škornje, pozneje pa smo nekateri v čevljarski stroki že tako napredovali, da smo delali tudi že nove.

V okolici vasi je bilo veliko volkov. Ze avgusta so neko noč pridrveli v vas in raztrgali 15 ovac, ki so ležale na prostem. Nekaj možje so 30 verst daleč ujeli dva mlada medveda in ju prignali v vas. Šli smo ju gledat. Bila sta ljubka, lepo kodrasta kakor kužaja.

(Dalje prihodnjič)

MEH ZA SMEH

„Ali res živijo levi in ovce v tej kletki skupaj?“ sprašuje neko dekle paznika v živalskem vrtu.

„Da, moja gospodična. Živali se skoraj nikdar ne spro in če se že, se samo za nekaj minut. Potem moramo pač kupiti novo ovco.“

*

Ves razburjen in rdeč v obraz mož pla-ne v sobo svoje žene:

„Julčka, vse vem, vse!“

„Ne pretiravaj, Nace! No, kdaj je bila bitka pri Kanah?“

*

„Moški živijo hitreje kot ženske!“

„Drži! Ko sem se jaz poročil, sva bila z ženo enako stara. Sedaj jih imam jaz petdeset, ona pa enainštirideset.“

*

Ob postelji mlade žene, ki bo vsak hip dobila naraščaj, sedi njen mož, ves v solzah od skrbi.

„Dragi možek, ne jokaj, pomiri se, saj vem, da ti nisi nič kriv!“

*

S služkinjami je križ. S služkinjami je pa res križ! Naša skuha vsako jajce trdo. — Pri nas pa nobena tako dolgo ne zdrži, da bi se jajce skuhalo.

Metko je kar streslo: s Kalumetom govoriti! Brr... Mati pa je odločila:

„Če nočeš, prav! Ali potem se mi ne cmeri več! In tisto s tvojimi službami, rajši bi že bila farmarka in Kalumetka ko gospodarica nad hlevi in svinjaki.“

Farmarka, Kalumetka! Strašno! Ali Metka res ni imela nobenega drugega pota, ko da je privolila. In oče je privlekel Kalumeta, ki se ni prav upal blizu. Ko da ga je pekla vest, da ni bilo prav, kar je počel od sedaj. Ali pa se je bal resnice. Ni oče ni mati se nista dala preprostiti, da bi poslušala, kake pove Metka starcu. Oče ga je pahnil skozi vrata in jih trdo zaprl za njim.

Metki je burno bilo srce, nabijale so ji žile v sencih, kri ji je silila v glavo. Ni se mogla toliko zbrati, da bi bila mirna in bi rekla prvo besedo. Še pogledati ga ni mogla.

Kalumet pa, ko da ji ni prizadel že toliko gorja:

„Zdrava, Metka! Majda! Krista!“

O, ko bi ji vsaj Krista ne rekel! Sunkoma je dvignila glavo in se obrnila proti njemu. Zlati zobje, polna usta zlatih zob! Sršaste sive obrvi, pod njimi drobne, kalne, vse rdeče oči. Koža ko stara cunjka, ki so jo že tolikokrat orali, da je čisto sprati in očistiti ne morejo več. Plešo si je skušal zakriti z dolgimi lasmi z leve strani. In te dolge, sive lase, ki si jih je počesal čez plešo, si je pobarval z barvo, ki ni bila ne črna ne rjava ne kostanjeva. Barva pa se

ni prijala vsakega lasu, nekateri so ostali sivi, drugi so bili le do polovice pobarvani. Ne zoprno zlato, ne preperela koža po obrazu, ne sršate obrvi, ne rdeče, kalne oči niso Metke toliko zbudile ko ti slabo pobarvani sivi lasje in trud, da bi skril svojo plešo.

„Zakaj mi ne sežeš v desnico, Metka!“

Še v desnico mu naj seže! In mirno naj posluša, o čemer je že tolikokrat blebetal po gostilnah in povsod, kjer ga je hotel kdo poslušati. Temu človeku, temu nesrečnemu človeku, ki ji je grenil že tedne življenja, veselje, mladost, vse, vse, temu človeku naj se seže v roko? Zakaj, zakaj sploh mora govoriti z njim, ko mu ni nikdar ničesar zakrivila. Le s težavo je Metka zadrževala, kar ji je sililo iz grla.

„Metka!“

Tako je menda vzdihoval po gostilnah: „Metka, o sladko ime...“ Ljudje pa v smeh. „Zakaj me ne pustite pri miru?“

„O počasi, počasi, srce... No hurry in such delicate affairs. Predvsem: zakaj me vičeš? V Ameriki se vsi tičemo.“

„V Ameriki ste menda sploh vsi tako... tako... malo... čudni, da ne rečem kaj hujšega.“

Nekaj angleščine je zopet povedal Kalumet, česar Metka seveda ni razumela.

„Pustite svojo angleščino! Obljubite mi, da mi boste dali odslej mir, pa vam vse, vse odpustim, tudi roko vam stisnem.“

Zopet nekaj angleških besed. „Po naše se to pravi...“

„Ne zanima me, razen če se to pravi po

naše: Obljubim ti, da te pustim odslej čisto, čisto pri miru.“

„Metka! Don't be harsh! Vedi, to ni mogoče. Poslušaj me. Listen! Ko vse zveš, ne boš več zahtevala, naj te pustim pri miru...“ In zopet nekaj angleškega. „Poslušaj torej!“ In Kalumet je pogledal, kam bi se vsedel.

Metki je bilo dovolj. „Ni treba ponavljati, kar ste že stokrat na dolgo in široko natrobili vsakemu, ki vas je hotel poslušati. Farma... dolarji, zlato, to ostudno, grdo vaše zlato... Na rokah bi nosili svojo ženo... O... Zamigljala je pred Metkinimi očmi pleša, le slabo pokrita z lasmi, ki niso ne črno ne rjava ne kostanjevo pobarvani, vmes pa sivi lasje, na pol pobarvani sivi lasje. Joj, kako je streslo Metko! Ta starina... ta smešni Kalumet naj bi bil njen mož! Njen mož! „Oče, ne, stari oče bi mi bili lahko... Kaj se vam meša?“ In Metki solze v oči.

„Metka, Metka! My darling! Ne joči! Your tears make me suffer.“ In se je dotaknil z roko.

Metka se je s studom otresla njegove roke. „Ne dotikajte se me. Da veste, kako ste mi zoprni, zoprni, zoprni... In kako ste smešni, smešni... K zdravniku pojdite, da vam zapiše praške, ki vam preženejo bolezen iz možgan in prepodijo prismojene misli...“

Ko da tolče s kladivom po njegovi pleši, so padale besede na Kalumetovo glavo. Metki pa se ni smilil.

Kaj takega Amerikanec ni pričakoval. Metka je videla, kako se mu je začela tresti spodnja ustnica in kako je lezla groza v njegove kalne oči. Nato se je začela starcu tresti brada, pa roke, ki jih je dvignil proti njej, pa noge. Ves, ves se je začel tresti stavec. Ko da mu je slabo, je hlastnil po stolu.

Metka mu ni priskočila na pomoč.

Nekaj angleškega je grgraje privrelo iz Kalumetovega grla. Metka je skočila k vratom, da pokliče očeta. Ali stavec je prišel k sebi prej, ko je pritisnil na kljuko. „Kdo bo kraj moje smrti? Surely, it will be your fault. Bog te bo kaznoval ker si moje sanje... My heart is broken... Brez tebe mi ni živeti... No, I could not live any longer! In če me prisiliš, da končam življenje, ki ni bilo srečno... it would be a cruelty that could not be forgiven.“ Nato ihtenje.

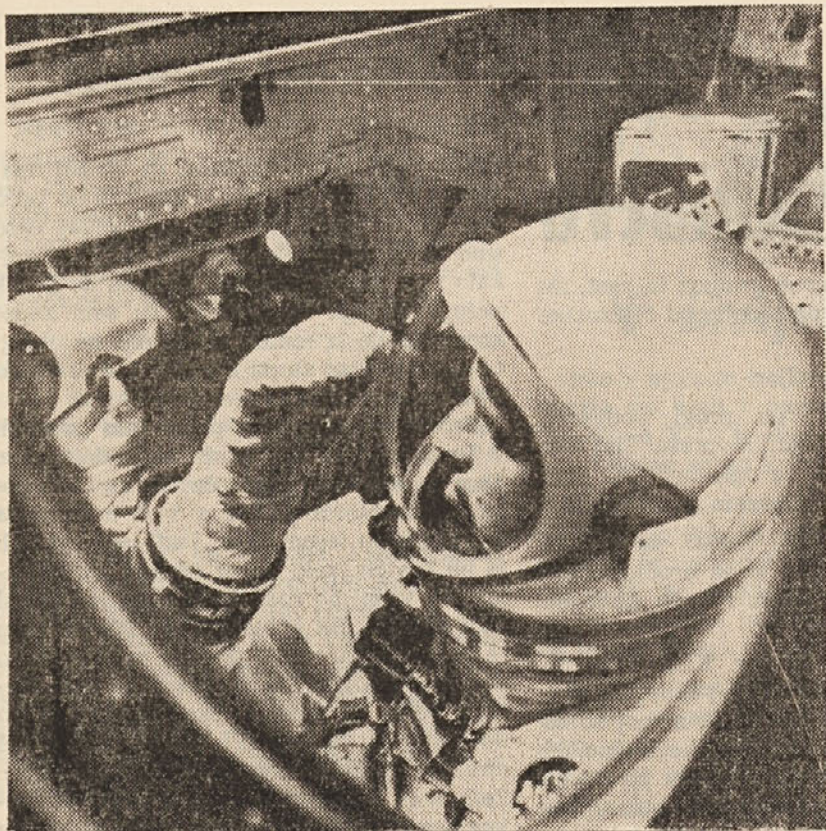
Metka je pobegnila iz sobe in poklicala očeta, da dokonča s Kalumetom.

III.

Vsa velika, dvonadstropna hiša se je napolnila s hrupom, govorjenjem in loputanjem z vrati.

„Joj, študentje! Poldne! Kosila pa še ni. Klepetale, klepetale... Teta se je hitro obrnila k štedilniku. „Skoči v veliko sobo in pogripi mizo. Pa reci kako študentom, da ne bodo nestrpni.“

(Dalje prihodnjič)

Sliki tedna:

levo: Amerikanci so uspešno izstrelili vesoljsko ladjo „Gemini V“, ki sedaj kroži po vesolju (na sliki Gordon Cooper v vesoljski ladji). — Desno: Austria Celovec, ki se letos bori v nacionalni ligi, je premagala Vienno s 6:3 (4:0).

Kristus in naša mladina

(Nadaljevanje s 1. strani)

njegova odkritost in iskrenost. Ta svet idealne domačnosti zahaja. Našim dolinam in gorjanom preti velika nevarnost, da spricho moderne borbe za kruh in gmotni obstanek, za denar in gospodarsko udobje pozabijo na dobroto kulturnega kruha, prosvetne dobrobiti. Nam vsem grozi, da postanemo ljudstvo kruhoborcev. Prepotrebna je gospodarska prosveta in četudi posredovana tudi v tuji besedi, potreben je vsak šiling in najsi je tudi iz uslužnosti poletnim gostom iz rajha, nadvse hvaležni smo lahko za trud naših zadržnikov. A ta civilizacija in industrializacija sama nas kulturno in duhovno uspava. Že smo premnogokod v prosvetnem mraku in ob naši kratkovidnosti nas zamore presenetiti kulturna noč, ko ne bo več treba slovenskega lista in slovenske knjige in ko boš čul domačo pesem kot „folkloro“ iz vrst pičlih organiziranih zborov. Nikar si tozadevno ne delajmo utvar, prekruta je danes stvarnost našega kulturnega življenja.

Mladina, glej dnevu in položaju odkrito v obraz! Narodna manjšina kot naša lahko zaigra ob kratkovidnosti in zavestni ali nehoteni slepoti v pičlih desetletjih svojega kulturno bodočnosti. Za naš dan in položaj je treba najgloblje idealizma, najiskrenejše požrtvovalnosti, najpristnejše mladostnosti. Če se oziram za vzori in cilji naokrog — dom, Avstrija, Evropa, humanizem — me male prilike pri nas in velike prilike okoli nas glasno opozarjajo: vsi ti ideali so plehki in prazni brez — Kristusa. V senci drugega vatikanskega koncila slutita Evropa in svet, da je stoletje stroja in atoma brez Kristusa in resničnega krščanstva samo sanja bežnega trenutka, iz katere bi se znalo človeštvo zbuditi v strašno jutro duhovne in duševne praznine, za to dejstvo vedo danes veliki možje in ga slutijo ljudstva. Zato ni mogoče, da bi šla naša mladina mimo Kristusa in brez Kristusa, če jo vrhu vsega tudi njen narodni položaj opozarja, da je danes treba najgloblje ukoreninjenja mladega idealizma, če hočemo rešiti sebe in svoje najdražje. Za poizkuse in igrakanja ne sme biti več časa!

To bodi beseda današnjega uvodnika: Pojdimo h Kristusu iskat prave mladosti, najgloblje idealizma in največje požrtvovalnosti, da v živem mladinskem gibanju in delu zagotovimo lepšo bodočnost sebi in vsemu našemu rodu.

Rezultat rasnih nemirov v Ameriki. — V Los Angelesu, so črnci — kakor smo izdatno poročali že v prejšnji številki — strahovito razgrajali in demonstrirali kar 6 dni. Obenem so tudi po mestu požigali. Demonstracije so zajele tudi več drugih mest v Kaliforniji, kakor San Diego, Orange County in San Fernando Valley. Samo v Los Angelesu je zgubilo življenje 33 ljudi, okoli 800 je bilo ranjenih, a 2600 aretiranih. Nastopilo je 100 policajev in 15.000 vojakov.

Napredek produkcije na Kitajskem

V letu 1965 je kitajska ekonomija znatno napredela. V kolikor se zdi, ima sedaj kitajska gospodinja lepo število neracioniranih stvari na razpolago. More kupovati zelenjavo in sadje po zmernih cenah, ne da bi čakala v vrsti. Čeprav to ni nikak znak blagostanja, je to prvi korak v gospodarskem napredku.

Iz dobrih virov nam prihajajo novice, da bo letos letina zadovoljiva. Prejšnja leta so imeli Kitajci slabe letine. Poleg tega pa so se znašli v težavi, ker so jim Rusi odtegnili pomoč in tudi zaradi slabega gospodarskega načrta. V kolikor nam je znano, je tretji ekonomski petletni načrt že v pripravljalni fazi in menda je celo v pregledu kompetentnih ministrov. O vsebi-

ni ne vemo ničesar. Tisk na Kitajskem pa je že začel pripravljati ljudstvo na boljši standard. „Ljudski dnevnik“ iz Pekinga je sporočil, da ne bodo podajali delovnih ur, ampak bodo progresivno vpeljali nove tehnične pripomočke in modernizirali produktivni proces. Industrija koles in druga lahka industrija bo v večjem številu dobavljala svoje produkte trgu. Potrebni pa bo še ogromno naporov, ako se hoče kitajsko gospodarstvo približati zapadnemu standardu.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PETEK, 27. 8.: 14.15 Poročila, objave. Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. Domače vesti. O žegnju, števjanju in reju pod lipo... Iz Zahomca poroča Niko Kriegl. — SOBOTA, 28. 8.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. Voščila. — NEDELJA, 29. 8.: 7.30 Duhovni nagovor. 8. pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 30. 8.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. Na visočem Obirju. Glasbena oddaja. 10 minut za športnike. 18.00 Za naše male poslušalce. — TOREK, 31. 8.: 14.15 Poročila, objave. Zena in dom. — SREDA, 1. 9.: 14.15 Poročila, objave. Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 2. 9.: 14.15 Poročila, objave. Dr. Metod Turnšek: Ljudski koledar.

K R A T K E V E S T I

Volilna kampanja v Zahodni Nemčiji. — V Zahodni Nemčiji je volilna kampanja za volitve, ki bodo 19. septembra v polnem razmahu. Glavno vprašanje v tej kampanji je združitev obeh Nemcij. Zato oba glavna kandidata za kanclerski položaj — sedanji kancler krščanski demokrat Ludvik Erhard in predsednik zapadnonemških socialdemokratov, berlinski župan Willy Brandt — napovedujeta, da bosta skušala doseči kak dogovor s Moskvjo. Erhard napoveduje, da bo po 19. septembru poslal v Moskvo pomočnika ministra, da bo dosegel trgovski, če ne mogoče tudi politični sporazum s Sovjeti. Willy Brandt pa zatrjuje, da bo njegova vlada, če bo izvoljen, skušala s Sovjeti doseči sklenitev mirovne pogodbe.

Ali je res papež bolan? — V Vatikanu izjavljajo, da je zdravstveno stanje papeža Pavla VI., ki živi v Castelgandolfu, dobro. Po vsem tem niso resnične vesti o papeževi bolezni. Nekateri listi so namreč poročali, da ima papež majhno rano v prebavnem sistemu. Papež ima 67 let.

Velika izbira

perila in blaga

pri

L. Maier

Klagenfurt, Alter Platz 35

Strokovna trgovina za umetne cvetlice, mirte in damske klobuke

Prinzels

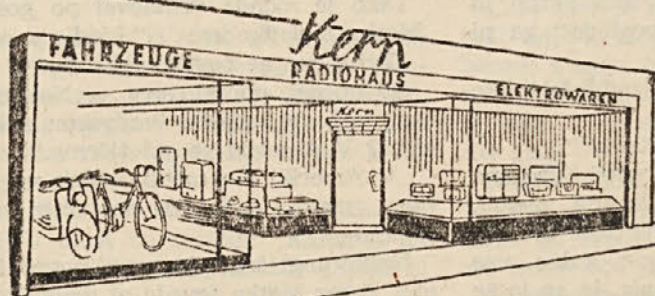
KLAGENFURT, Alter Platz 34

Najnovije kmetijske stroje, štedilnike, pralne stroje, gospodinske potrebšrine

ugodno in na obroke pri

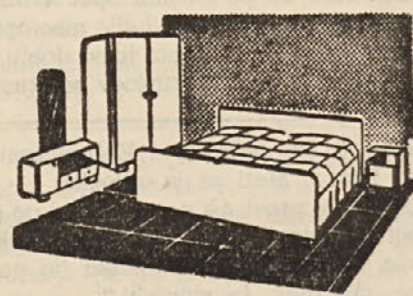
HANS WERNIG

KLAGENFURT, Paulitschgasse (Prosenhof)

Radioaparati
Šivalni stroji
Kolesa
V VELIKI IZBIRI

Radiohaus KERN
Klagenfurt, Burggasse

Vse Joka izdelke in opreme tudi za tujske sobe

PODJUNSKA TRGOVSKA DRUŽBA

Bratje RUTAR & Co.

Dobrla ves-Eberndorf

tel. 04236-281

Daruj za tiskovni sklad!